

lést. Sajnos azonban, hogy ezzel szemben egyuttal veszteséget is kell bejelentennem, mely több érdemes tagtársunk elhalálózása által érte egyesületünket.

Elhunyt tagtársaink közé sorozandók:

Fogarasy Mihály, volt erdélyi r. kath. püspök.

Gróf Königsegg Aulendorfi Gusztáv, földbirtokos.

Füzy Dénes, ny. erdőmester.

Liptay Ferencz, nyug. honvéd őrnagy.

Továbbá: Jakab Imre, Henszler Lipót, Oszvald József, Laczkó Elek, Trattner Mihály és Gondos János érdemes tagtársaink.

E szomorú kötelesség teljesítésével befejezván jelentésemet, tiszteletteljesen kérem a közgyűlést, hogy az elhunyt tagtársak halála felett részvétét jegyzőkönyvileg is kifejezni méltóztatnék.

Egyesületi közlemények.

(Az Országos Erdészeti-Egyesület 1882. évi augusztushó 21., 22., 23., 24. és 25-dik napjain Máramarosmegyében megtartott rendes közgyűlésének jegyzőkönyve.)

Első ülés M.-Szigeten, a megyeház nagy termében.

A közgyűlés kezdődik 21-én reggel 8 órakor, Tisza Lajos ö excellentiája elnöklete alatt.

Jelen voltak:*) Tisza Lajos elnök ö excellentiája; Bedő Albert, első al-elnök.

Adriányi Arnold, kir. erdőfelügyelő, alapító tag;

Bikkal Nándor, m. kir. erdőigazgató, választmányi tag;

Blaschek Ede, urad. erdőfelügyelő, alapító tag;

*) A névsorba fel vannak véve a közgyűlés 2-ik, 3-ik és 4-ik ülésén megjelent tagok nevei is.

- Balás Pál, m. kir. erdőmester, alapító tag;
 Belházy Jenő, m. kir. erdőtitkár, rendes tag;
 Balbach János, m. kir. erdész, alapító tag;
 Baumann Antal, m. kir. gépmester, alapító tag;
 id. Csaszókóczy Mihály, m. kir. erdőmester, r. tag;
 ifj. Csaszókóczy Mihály, m. kir. erdész, alapító tag;
 Cornidesz György, m. kir. kez. főerdész, rendes tag;
 Csupor István, m. kir. közalap. erdész, alapító tag;
 Czizer Károly, m. kir. erdész, alapító tag;
 Döllinger György, urad. számvevő, rendes tag;
 Eleőd Jósa, gyáripáros, alapító tag;
 Erdélyi Gyula, m. kir. faraktártiszt, alapító tag;
 Fekete Lajos, m. kir. erdőtanácsos és erdőakadémiai
 tanár, választmányi tag;
 Füstös Kálmán, m. kir. ell. főerdész, alapító tag;
 Füredi Ede, m. kir. kez. főerdész, alapító tag;
 Frits Béla, m. kir. erdész, alapító tag;
 Fuchs János, m. kir. erdész, alapító tag;
 Báró Feilitzsch Arthur, m. kir. erdőgyakornok, ala-
 pító tag;
 Farkas Rezső, urad. erdész, rendes tag;
 Girsik János, m. kir. osztálytanácsos, erdőigazgató,
 alapító tag;
 Ganovszky Gusztáv, m. kir. kez. főerdész, rendes tag;
 dr. Günther Antal, ügyvéd, rendes tag;
 Garlathy Kálmán, m. kir. közp. erdőrendező, választ-
 mányi tag;
 Groedl, fakereskedő, alapító tag;
 Geiszler József, m. k. ell. főerdész, alapító tag;
 György Endre, orsz. képviselő, alapító tag;
 Havas Sándor, ny. államtitkár, rendes tag, Budapest
 főváros képviselője;

- Havas József, m. kir. központi főerdész, alapító tag;
 Halbauer István, m. kir. erdész, alapító tag;
 Hoffmann Sándor, m. kir. főerdőtanácsos, választmányi tag, a vallás- és közoktatásügyi ministerium képviselője;
 Hoós Ernő, m. kir. erdőgyakornok, alapító tag;
 Halpert Náthán, fakereskedő, rendes tag;
 Horváth Sándor, m. kir. erdőmérnök, alapító tag, az Országos Erdészeti Egyesület titkára.
 Hubay Zsigmond, m. kir. erdész, alapító tag;
 Hitter Győző, nyug. m. kir. bányatanácsos, M.-Sziget város képviselője;
 Joász Alajos, m. kir. kez. főerdész, alapító tag;
 Iváncso Bertalan, m. kir. erdőgyakornok, rendes tag;
 Ilyásevits János, szolgabíró, Máramarosmegye képviselője;
 Kreybigh László, m. kir. erdész, alapító tag;
 Kabina János, kir. erdőfelügyelő, alapító tag;
 Konczwaldt Dániel, m. kir. erdőgyakornok, alap. tag;
 Kostyál György, m. kir. erdész, alapító tag;
 Kovács Géza, m. kir. központi főerdész, alapító tag;
 Kallina Károly, m. kir. erdőmester, alapító tag;
 Kuttka Kálmán, megyei tb. főjegyző, rendes tag, Máramaros képviselője;
 Kuhinka Gyula, gyáriparos, alapító tag;
 Kellner Valér, m. kir. erdőmester, alapító tag;
 Kellner Gusztáv, kir. alerdőfelügyelő, alapító tag;
 Lónyay János, főispán, Máramarosmegye képviselője;
 Landerer Arthur, m. kir. közal. erdész, rendes tag;
 Laitner Elek, kir. erdőfelügyelő, alapító tag;
 Lonkay Antal, erdőakadémiai hallgató, rendes tag;
 Lator István, végz. erdőakadémiai hallgató, alapító tag;
 Lánczy Gyula, m. kir. kez. főerdész, alapító tag;

- Mihálka László, alispán, Máramarosmegye képviselője;
 Mester József, kir. alerdőfelügyelő, alapító tag;
 Muics István, m. kir. erdész, alapító tag;
 Matuskovits Béla, m. k. erdész, rendes tag;
 Mjazovszky Károly, m. kir. erdőrendező, alapító tag;
 Marczelly Gusztáv, m. k. faraktárgondnok, alap. tag;
 Molcsányi Ernő, m. kir. erdész, alapító tag;
 Molcsányi Gábor, m. kir. erdész, alapító tag;
 Malachovszky László, v. gazd. tanácsnok, rendes tag,
 Szabadka város képviselője;
 Michelbach János, m. kir. erdész, alapító tag;
 Mayer Lajos, m. kir. erdőgyakornok, alapító tag;
 Nádler Béla, m. kir. erdőgyakornok, alapító tag;
 Oszterlamm Ármin, kir. erdőfelügyelő, alapító tag;
 Oszvaldt Károly, m. kir. közal. erdész, alapító tag;
 Puza Jenő, m. kir. közal. főerdész, rendes tag;
 Panczér János, városi erdőmester, rendes tag, Szabadka
 város képviselője;
 Pető Lajos, városi erdőmester, alapító tag;
 Piso Cornél, m. kir. faraktártiszt, alapító tag;
 Prusinszky Károly, m. kir. kat. erdőbecslő, alap. tag;
 Pfaltz Károly, m. kir. erdőmérnök, rendes tag;
 Praxa Béla, cs. kir. családi urad. főerdész, a ráczkevei
 uradalom képviselője;
 Róth Ignác, kir. tanácsos, alapító tag, a ráczkevei
 uradalom képviselője;
 Rochlitz Pál, m. kir. erdész, alapító tag;
 Rózsay Rezső, m. kir. erdőrendező, alapító tag;
 Ritter Károly, m. kir. erdőgyakornok, rendes tag;
 Römer Frigyes, m. kir. erdőszámvivő, rendes tag;
 Rác Imre, m. kir. erdővéd, rendes tag;
 Reinfusz Bódog, főerdész, alapító tag;

Rumann József, m. kir. erdőszámvivő, alapító tag;
 Sóltz Gyula, m. kir. erdőtanácsos és erdőakadémiai
 tanár, választmányi tag;

Schusztér József, m. kir. kat. erdőbecslő-felügyelő,
 rendes tag;

Szaploneczay Miklós, megyei főjegyző, Máramaros-
 megye képviselője;

Szepesi Tivadar, m. k. erdész, alapító tag;

Schiffel Károly, m. kir. számv. főerdész, alapító tag;

Szóllóssy Antal, polgárm., M.-Sziget város képviselője;

Seeborg Adolf, m. kir. erdész, alapító tag;

Szontagh Gusztáv, m. kir. kez. főerdész, alapító tag;

Schillinger Adolf, m. kir. kez. főerdész, alapító tag;

Szőcs Miklós, m. kir. erdész, alapító tag;

Sóltész Nándor, m. kir. számv. főerdész, alapító tag;

Stassevits József, m. kir. kez. főerdész, alapító tag;

Schusselka Gusztáv, üveggyáros, alapító tag;

Schusztér Oszkár, m. kir. erdész, alapító tag;

Sümegh Vilmos, m. kir. erdész, alapító tag;

Schmidt Vilmos, fakereskedő, alapító tag;

Steinhausz József, m. kir. kez. főerdész, alapító tag;

Szájbély Gyula, orsz. képviselő, alapító tag;

Szálka Albert, m. kir. erdővéd, rendes tag;

Szilágyi János, közjegyző, M.-Sziget város képviselője;

Tavi Gusztáv, m. kir. erdészjelölt, alapító tag;

Taferner István, m. kir. erdész, alapító tag;

Törzs Kálmán, kir. alerdőfelügyelő, alapító tag;

Tomcsányi Gyula, m. kir. erdőmester, alapító tag;

Ujsághy Zsigmond, m. kir. kat. erdőbecslő felügyelő,
 rendes tag;

Váraday Gábor, orsz. képviselő, Máramarosmegye kép-
 viselője;

Velics Rezső, m. kir. erdész, rendes tag;
 Vadas Jenő, m. kir. központi erdészjelölt, alapító tag;
 Verbovszky József, m. kir. erdész, alapító tag;
 Voelker Frigyes, m. kir. fiz. számvivő, rendes tag;
 Weldin Vilmos, mérnök, rendes tag;
 Wieser Alajos, m. kir. főerdész, alapító tag;
 Wolfinaui Wolf Attila, m. kir. erdőgyakornok, alapító tag;
 Weisz Dániel, m. kir. erdővéd, rendes tag;
 Zivuska József, városi erdőmester, rendes tag, Debreczen város képviselője.

I. Elnök. Van szerencsém jelenteni, hogy jelen közgyűlésünkre a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium részéről Bedő Albert, országos főerdőmester és ministeri tanácsos; a vallás- és közoktatási ministerium részéről Hoffmann Sándor, közalapítványi főerdőtanácsos; Budapest főváros részéről Havas Sándor, ny. államtitkár és fővárosi bizottsági tag; Debreczen sz. kir. város részéről Laky Lajos, városi tanácsnok és Zivuska József, városi erdőmester; Szabadka sz. kir. város részéről Malahovszky László, városi tanácsos és Panczér József, városi erdőmester; Szeged sz. k. város részéről Fluck Ferencz, k. sőtárnok és városi bizottsági tag; Máramarosmegye közönsége részéről Szaploneczay Miklós főjegyző; Kuttka Kálmán, t. főjegyző és Ilyásevits János, szolgabíró; M.-Sziget korona város részéről Szöllősy Antal polgármester; Várady Gábor, országgyűlési képviselő; Hitter Győző és Szilágyi János, városi képviselők; a ráczevei cs. kir. családi uradalom részéről Róth Ignác, főtiszt és kir. tanácsos, továbbá Praxa Béla, uradalmi főerdész küldettek ki; Körmöczbánya város pedig sajátátának kifejezése mellett tudatja, hogy többféle akadályozó körülmény miatt ezuttal képviselőt nem küldhet.

Midőn egyfelől a fennevezett urakat, mint az illető hatóságok képviselőit van szerencsém a közgyűlés nevében üdvözölni, legyen szabad egyuttal kifejezést adnom a feletti örömmnek, hogy a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumnak, (mely egyleti működésünket különben is mindig jóakarólag és támogatólag figyelemmel kíséri), valamint M.-Sziget városának, Máramarosmegye főispánjának és közönségének szívélyes vendégszeretete lehetővé tették egyesületünknek, hogy engedve a város nagybecsű felhívásának, ez évi közgyűlését ezen erdészeti szempontból annyira érdekes és tanulságos vidéken tarthatta meg.

Ugy vélem a közgyűlés akaratának adok kifejezést, midőn egyesületünk nevében köszönetet nyilvánítok az illető hatóságoknak. (Helyeslés.)

Meg kell még emlitenem, hogy a magyar kárpátgyűlés keleti kárpátok osztálya megkereste egyesületünket az iránt, hogy ha lehetséges, tartanók ez évi közgyűlésünket itt egyidejűleg meg. Bármennyire ohajtotta volna is igazgató választmányunk e derék társesylet ohajtását teljesíteni, kizárták annak lehetőségét a helyi viszonyok, mely körülmény felett őszinte sajnálkozásunknak kell, hogy kifejezést adjak.

Az egyleti működés körében stb. (Következik az „Erdészeti Lapok“ IX. füzetének első cikkét képező elnöki beszéd.)

II. Horváth Sándor titkár az egyesület működéséről és vagyoni állapotáról a következő jelentést terjeszti elő. (Következik a titkári jelentés, egész terjedelmében. Lásd a jelen füzet 814. stb. lapját.)

Elnök: Miután a titkári jelentést meghallgatni méltóztattak, bátor vagyok ismételni azon kérdéseket, melyekre nézve a közgyűlésnek határozni kell. (Halljuk!)

Mindenekelőtt a községi erdők kezelésére nézve, melyet előbb én voltam bátor megérinteni, kell feltennem azt a kér-

dést, méltóztatik-e a t. közgyűlés elhatározni, hogy a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister urhoz felterjesztés intéztessék azon szellemben, mint azt ajánlani szerencsés voltam? (Helyeslés. Elfogadjuk.) Ha méltóztatnak ezt elfogadni, akkor az igazgató válaszmányt kérem megbizni azzal, hogy ezen irányban a szükségeseket tegye. (Helyeslés.)

A másik határozat, melyet a titkári jelentés alapján kell hoznunk, az lenne, hogy jegyzőkönyvileg fejezzük ki köszönetünket azon nemeskeblű adakozóknak, kik a magyar erdőtisztek segélyezési alapítványához már eddig is tetemes összegekkel járultak. (Helyeslés.)

Továbbá bátor vagyok figyelmeztetni a közgyűlést, hogy a magyar kárpát egylet keleti kárpátok osztályának kiállítása, épen az Országos Erdészeti-Egyesület iránti figyelemből, ma még nyitva van. Bátor vagyok tehát ajánlani, hogy mostani tanácskozásaink befejezése után e kiállítást testületileg tekintsük meg. (Helyeslés.)

Végül tanácskozásaink sorrendjére nézve volna egy indítványom. Mint méltóztatnak tudni, ez ülés végén már megkezdjük kirándulásunkat; czélszerűnek találnám tehát, hogy most először is a kezelésre vonatkozó dolgokat s az elvi megállapodásokat igénylő keblü ügyeket intézzük el s csak ezek után térjünk át a kitűzött szakkérdések tárgyalására, melyeket különben is a helyszínen, vagy kirándulásaink befejezése után a zárulésen czélszerűbb lesz megvitatni. (Általános helyeslés.) Ha méltóztatnak ajánlatomat elfogadni, akkor mindenekelőtt az 1881-dik évi számadások megvizsgálására és a jövő évi költségvetés előkészítésére kell egy bizottságot kiküldenünk. Részemről e bizottság tagjaiul Kallina Károly, gödöllői erdőmester urat; Blaschek Ede, uradalmi erdőfelügyelő urat és Balás Pál, orsovai erdőmester urat vagyok bátor ajánlani. (Helyeslés.)

A bizottságot tehát felkérem, hogy a számadásokat és a költségvetést átvizsgálni s a vizsgálat eredményéről a zárulésen jelentést tenni sziveskedjék.

III. Elnök: Most visszatérhetünk a napirendre, melynek 3-ik pontja szerint az igazgató választmány előterjesztése következik, egy új segélyezési alapítvány alkotása és ezzel kapcsolatban az alapszabályok módosítása iránt. Méltóztassanak az előterjesztést meghallgatni.

Horváth Sándor titkár olvassa a „Magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezési alapítványá”-nak szabályzatát.

Elnök: E szabályzat, mint a felolvasott szövegből kivenni méltóztattak, úgy van szerkesztve, hogy elfogadás esetében minden változtatás nélkül be lesz illeszthető az alapszabályokba. Az egyes pontok részletes tárgyalásába bocsátkozni bajos volna, s úgy hiszem, legcélszerűbb lenne, ha a tiszt. közgyűlés csak azon elvi kérdés felett határozna, vajjon szükségesnek tartja-e, hogy a választmány javaslata értelmében egyesületünk ezen jótékony alapítványt megalkossa. (Igen. Elfogadjuk.) Mert ha ezt — mint most már határozatilag kimondhatom — elfogadta a t. közgyűlés, akkor úgy hiszem, leghelyesebben járunk el, ha az igazgató választmányt bizzuk meg azzal, hogy e szabályzatot és az alapszabályokat még egyszer átnézve, megállapítsa azon módosításokat, melyek az új pontok felvétele folytán szükségessé válnak s másfelől, hogy a szabályzat és az alapszabályokban eszközölt módosítások jóváhagyása érdekében a kormányhoz megtegye a szükséges felterjesztést. (Helyeslés.)

Miután javaslatomat elfogadni méltóztatnak, még csak aziránt kellene intézkednünk, hogy a segélyezés szükség esetében, úgy miként a titkár ur által bejelentett adományozók egyike kívánta, még ez évben megkezdhető legyen. Erre nézve szükséges, hogy már most meghatározzuk azon összeget,

mellyel az egyesület ez évi bevételi feleslegéből az alap növeléséhez járulhat, mert a megszavazott összeg után a mai naptól kezdve befolyó kamatok azután már ez évben kiadhatók lesznek. E határozat előtt azonban szükséges volna tudni, hogy a jelen év végén miként fog az egyesület pénztára állani, kérem tehát a titkár urat, hogy az erre vonatkozó pénztári adatokat előterjeszteni sziveskedjék.

Horváth Sándor titkár: Egyesületünk rendes bevételei az év első napjától mostanáig, mint előbb felolvasott jelentésemben is bátor voltam megemlíteni, összesen 18.802 frt 17 krt tesznek, mihez az év végéig még 4.500 frt remélhető, úgy hogy ez évi rendes, elkölthető bevételeinket összesen 23.302 frt 37 kr-ra számíthatjuk. Ezzel szemben kiadásaink mostanáig 3.235 frt 51 krt tesznek ki, mely összeghez az év végéig az előirányzat szerint számítva, még 9.289 frt 49 kr kiadás járul. Eszerint, ha e két összeget az előbb kimutatott bevételi összegből leütjük, egyesületünk folyó évi feleslegét 10.777 frt 37 kr-ra számíthatjuk, mihez képest azon összeg, melyet a t. közgyűlés az új alap növelésére most megszavazhat, a már elfogadott szabályzat értelmében ennek feléig, vagyis 5.388 frt 36 krig terjedhet.

Elnök: E számadatok alapján bátor vagyok javasolni, hogy a folyó évben megtakarítható bevételekből azon feltevés-sel, hogy a kormány előbbi határozatunk értelmében alapszabályaink kibővítését jóváhagyni fogja, 5.000 forint szavattassék meg az új alapítvány növelésére. (Helyeslés. Elfogadjuk.) Eszerint határozatilag kimondom, hogy a „Magyar erdőtiszttek és erdészeti altiszttek segélyezési alapítványa“ javára ötezer forint szavattatik meg.

Bedő Albert alelnök: Tisztelt közgyűlés! Mielőtt a tárgysorozat más pontjára áttérnénk, legyen szabad még néhány szót szólnom a most letárgyalt kérdéshez.

Az a bizottság, t. közgyűlés, mely ezen alapítvány szabályzatát kidolgozta, munkálatának előterjesztésekor azon javaslatot tette az igazgató választmányának, hogy azon halhatatlan érdemek elismerésül, melyeket ő nagyméltósága, egyesületünk elnöke a magyar erdőgazdaság és az Országos Erdészeti Egyesület érdekeinek szolgálatában szerzett, ezen alapítvány az ő nevére Tisza Lajos alapítványnak neveztesse. Ő excellentiája azonban ismételt kérésünkre sem egyezett bele ezen elnevezés alkalmazásába, s az igazgató választmányának, sajnálattal bár, de bele kellett nyugodni ő nagyméltósága ezen kívánságába; ugyanekkor azonban elhatározta, hogy a közgyűlésen indítványt fog előterjeszteni az iránt, hogy az alapítvány azon időtől kezdve, midőn az Országos Erdészeti Egyesület nem lehet már szerencsés ő excellentiáját, mint elnökét tisztelhetni, az ő nevét vegye fel. Én tehát az igazgató választmány ezen elhatározása alapján azt a kérést intézem a tiszt. közgyűléshez, méltóztassék jegyzőkönyvi határozatban kimondani, hogy a „Magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezési alapítványa“ akkor, midőn az Országos Erdészeti Egyesület nem lehet már szerencsés ő excellentiáját elnökül tisztelhetni, Tisza Lajos alapítvány nevet vesz fel. (Élénk helyeslés és éljenzés.)

IV. Elnök: A tárgysorozat szerint most a szakkérdések tárgyalása következne, egy előbbi határozat szerint azonban előbb a választmánynak keblei ügyeinkre vonatkozó előterjesztései felett kell határoznunk. Egyike ezeknek az iránt tesz javaslatot, hogy a Deák Ferencz alapítvány 1884-dik évi kamataiból minő pályaműre tüzessék ki a jutalomdíj. Méltóztassanak tehát azt meghallgatni.

Horváth Sándor titkár: A választmány ezen kérdés tanulmányozására egy bizottságot küldött volt ki, mely a tegnapi választmányi ülésen a következő jelentést terjesztette elő:

(Olvassa a jelentést, mely az „Erdészeti Lapok“ IX-dik füzetében közzétett választmányi ülési jegyzőkönyvben szószerint közöltetett.)

E bizottsági javaslatot a választmány lényegében elfogadván, a maga részéről is egy erdőrendezéstani kézikönyv megíratását ajánlja. A bizottsági jelentésben foglalt feltételek részletezését azonban a pályázati tervezetben kihagyandónak véli s e helyett csupán annyit ohajtana a választmány kikötni, hogy a megírandó mű minden igénynek megfeleljen, melyet egy jó kézi- és tankönyv iránt támasztani lehet s másfelől, hogy figyelemmel a gyakorlati élet követelményeire, a nagyméltóságú földmívelési ministerium által kiadott erdőrendezési utasításnak elméleti ismertetésére s gyakorlati alkalmazására is részletesebben kiterjedjen. A pályázati határidőre és a pályadíj összegére nézve a választmány a bizottság javaslatát kéri elfogadni. (Helyeslés. Elfogadjuk.)

Elnök: Ennélfogva határozatilag kimondom, hogy az előterjesztett javaslatot a közgyűlés elfogadta s a további eljárással az igazgató választmányt bizza meg.

V. A tegnapi választmányi ülésen még egy másik indítványra nézve is el lett határozva, hogy a közgyűlés elé terjesztessék. Méltóztassanak ezt is meghallgatni.

Horváth Sándor titkár: Ezen indítvány a választmányi tagok kötelezettségeire vonatkozik. Elnök ő excellentiája ugyanis szükségesnek tartotta felvetni azt a kérdést, nem volna-e czélszerű az alapszabályok módosítása útján oda hatni, hogy a választmányi ülések jövőre a teendőknek megfelelő látogatottságnak örvendjenek. A választmány ennélfogva elhatározta, hogy a mai közgyűlés előtt indítványozni fogja, miszerint a választmányi tagok alapszabályilag köteleztessenek az üléseken való megjelenésre, s hogy tehát ezen czélból

mondassék ki, miszerint azok, kik az üléseken egy naptári egész év folyamán egyszer sem jelennek meg, minden további intézkedés, vagy értesítés mellőzésével megszűnnek a választmánynak tagjai lenni s helyükbe az ügyért érdeklődő új tagok választatnak. Együttal azt is szükségesnek találná a választmány az alapszabályokban kimondani, hogy a választmányi tagok a közgyűléseken is résztvenni tartoznak, s ha ezt gátló körülmények miatt nem tehetnék, kötelesek elmaradásuk indokát az elnökségnek bejelenteni. (Helyeslés. Elfogadjuk!)

Elnök: Ha a tiszt. közgyűlés ezen indítványt elfogadni méltóztatik, az igazgató választmány feladata lesz, az alapszabályok ily értelmű módosításáról gondoskodni. (Helyeslés.)

VI. Ezzel mindent letárgyaltunk t. közgyűlés, a mit egy előbb hozott határozat értelmében a szakkérdéseket megelőzőleg elvégeznünk kellett. Az ülést tehát be is fejezhetnők, miután azonban még elég időnk van, czélszerűnek találnám, ha legalább hozzákezdennők a szakkérdések megvitatásához is. (Helyeslés.) Felkérem tehát az illető előadó urat, hogy véleményét az első kérdésre nézve előterjeszteni méltóztatassék:

Maga a kérdés így szól:

„A máramarosi közbirtokossági és községi erdők jelenlegi állapotát tekintve, minő elvek volnának a rendszeres gazdálkodás tervének elkészítésénél különösen figyelembe veendőek, hogy azok jövője biztosíttassék?“

Kabina János olvassa értekezését, mely az „Erdészeti Lapok“ következő füzetében fog közöltetni.

Elnök: E tárgy igen fontos és sok tekintetben helyi érdekű. Ezért azt hiszem, hogy különösen a más vidékekről érkezett szakférfiak sokkal inkább képesítve lesznek ahhoz hozzászólni, ha előbb maguknak a helyi viszonyok felől

tájékozást szereznek; eszmecserénket tehát e kérdés felett a zárülésre halaszthatnók, mely Bustyaházán fog megtartatni. (Helyeslés.)

A közgyűlés ezen ülését tehát berekesztettnek nyilvánítom.

(Az ülés végződik d. e. 11 órakor.)

Második ülés, a Tisza eredete felett elterülő Okola nevű havason.

Az ülés kezdődik 12 órakor d. e. Tisza Lajos ő excja elnöklete alatt.

Elnök: Tisztelt közgyűlés! Érdekes kirándulásunkat csak egy kis pihenés után folytathatván, a rendelkezésre álló időt talán a kitűzött szakkérdések tárgyalására fordíthatnók. (Helyeslés.)

Tegnap és mai kirándulásaink alatt, úgy hiszem, mindeniben azon rendkívül nagymérvű pusztítás ma is látható nyomai keltették fel a legnagyobb érdeklődést, melyet ez uradalom szép fenyves erdeiben az 1868-ik évi óriási szélvihar idézett elő. A látottak és tapasztaltak élénk és közvetlen benyomása alatt tehát, azt hiszem, legcélszerűbben járunk el, ha kitűzött szakkérdéseink közül azt vesszük elé, mely épen a szélviharok s az ezeket rendesen követő szúrovar pusztítások káros hatásaival és az ezen csapások kikerülésére és mérséklésére szolgáló óvintézkedésekkel foglalkozik. (Helyeslés.)

Felkérem ennél fogva az illető előadó urat, hogy e fontos kérdésben nézeteit előadni sziveskedjék.

Mj azovszky Károly: Tisztelt közgyűlés! A leküzelebb lefolyt másfél évtized alatt a szélviharok a körösmezői kincstári erdőségekben 1868. évi december 27-én, a mokrai erdőgondnokságban pedig 1880. évi október 21-én nagymérvű pusztításokat vittek végbe.

A mennyiben mind a két szélvihar iránya és hatása egyenlő volt, és minthogy a mélyen tisztelt tagtársak ez

alkalommal a szélvihar által pusztított kerületek közül csak a körösmezőit láthatták, bátorkodom ez alkalommal csak a körösmezői széltörések ecsetelésébe bocsátkozni, már azon oknál fogva is, mivel a mokrai 1880. évi szélvészt Matuskovits Béla szakértársunk az „Erdészeti Lapok“ 1880. évi füzetében körülményesen és szakavatottan leírta.

A három erdőgondnokságban kezelt körösmezői kincstári erdőségek Marmarosmegyének É.-K. részében a Tisza folyó forrásainál 62.704 kat. holdnyi területet foglalnak el. Éjszak- és keletről Gácsországgal, dél- és nyugatról pedig a luhi-i, bogdáni, rahói, szigeti és bruszturai m. k. erdőgondnokságokkal határosak.

Ezen kerület fekvésre nézve nagy üsthöz hasonlít, melyet éjszak, éjszakkelet és keletről alacsonyabb, Galiczia felé mintegy nyílást képező hegyek, míg ellenben délkelet, délnyugat és nyugatról hatalmas havas lánczolatok vesznek körül.

Maga Körösmező községe a tenger színe felett 645 méternyire fekszik, míg ellenben a Hoverla havas csúcsa 2.052 méternyi magasságot ér el.

Az alapkőzetet a kárpáti homokkő és alárendelt kiterjedésben az agyagpala képezi; az e kőzetek elmálásából származó köves vagy homokos agyagtalaj a fatenyésztésnek igen kevés kivétellel nagyon megfelelő.

Az uralkodó fafajok közül a lúczfenyő 48.400 kat. holdat és a bükk 13.980 kat. holdat foglal el.

A jegenyefenyő, kőris, juhar és szil csak itt-ott elszórva és alárendelt minőségben fordulnak elő.

Az itt fennálló szál- és fűrészfa gazdálkodásnál fogva csak a lúczfenyveseknek van nagy becsük, miért is ezek 100 év óta szabályszerűen használtatnak ki.

Szabályszerű favágások az 1860-ik évig kizárólag csak a fenyves őserdőkben vezettettek, most már azonban majdnem teljesen elfogyván, az évi hozam a másod fordáju vagyis a felújított állabokból fedeztetik.

Az ős állabokból csak az ép és egyenes szál és fűrészfának alkalmas törzsek vágattatván ki, a többi e célra nem alkalmas egyes fák és facsoportok, melyek az összes fatömeg-

nek felét sőt gyakran $\frac{2}{3}$ -át képezték, mindaddig állva hagyattak a vágás-téren, míg az egész terület természetes úton fel nem ujult; ennek megtörténte után a vágás-területen levő hasznavehetlen fenyő- és lombfák, nemkülönb a cserjék is letaroltattak és a helyszínén az enyészetnek adattak át.

Az ily módon felujított fenyves állabok jobbadán rendkívül sugár és jó növésűek, olyannyira, hogy az erdészeti becslések alkalmával 60—70 éves állabokban 6—8 tmkbméterre menő évi és holdankénti növedék található.

A másodfordáju vagyis a felujított állabok kihasználása alkalmával a vágás-területen azonban csak nagyon kevés fenyőfa marad hátra mint használhatlan, miért is a természetes felujítás, melyre a 60-as évek elején több erdész eredménytelenül várt mesterséges felujítással, nevezetesen foltvetéssel, s legujabbi időben csemeteültetéssel is váltott fel.

A jelentékeny kiterjedésű bükkösök nagy fakészletének — csupán a helyi szükséglet fedezésére lévén utalva — mostanáig csak igen csekély része használtatik fel.

Az egész kerület és különösen a fenyvesek igen előnyös fekvésűek valamennyi uszapatak Kőrösmező helységében egy folyóvá egyesül.

A tutajozás 7 vízfogógát segélyével eszközöltetik, melyek 590.000 kbm. víztartalommal bírnak.

Nemcsak a máramarosi erdőkinestár, hanem az egész magyar állam ezen erdőkincsét a szélvész, mint már említém, 1868. év december 27-én dulta fel. Ezen szélvihar nyomai, az eléktelenített területekről, melyek nagyobbbrészt már felujultak, rég eltűnvek; az elemi csapás irányára és következményére vonatkozó adatokat ebbeli saját tapasztalataim és észleleteim hiányában Wondrák Ferencz akkori erdőrendezőnek ez ügyben tett jelentéséből közlöm.

„A romboló szélvész nyugatról jött s ámbár az egész kerület — mint már említém — nyugatról és délnyugatról magas havasok által körül van véve, mégis a vihar leirhatlan erővel tört be a havasok csucsai között és a legszebb fenyőállabok magasan vagy a völgy aljában fekvő nagy kiterjedésű területeit oly szabálytalanul tarolta le, hogy a földviszonyok-

hoz képest a döntött törzsek éppen úgy feküdtek fel- mint lefelé, hogy ezek után a szélvést forgónak kelle tekinteni.

A szélvésznek már azon okból is volt oly borzasztó hatása, mert a talaj huzamosabban tartó esőzések következtében fel lévén lágyulva, ellentállási képessége a legalsóbb fokon állott.

Ez alkalommal a szomszédos kincstári erdőségek csak csekély kárt szenvedtek, míg a szomszédos galicziai erdőségek nagy része semmivé tétetett.

Az eszközölt felmérés és becslés szerint a körösmezői területben a döntött terület 3.926 holdra rug, mely számból 1.063 hold őserdőre

989 hold	80—100 éves,
1.410 „	60— 80 „
378 „	40— 60 „
és 86 „	40 éves felújított fenyves állabokra esik.

A szélvész által kitört azon fák száma, melyek szálfá és fűrészfára alkalmasak lettek volna:

az őserdőkben	78.600 drb,
az újbólított állabokban	624.000 „
összesen .	702.600 drb.

Azonkívül még 730.000 drb vékonyméretű rudas anyagra alkalmas törzs döntetett ki.

A hasznavehetlen selejtes fenyőfák száma, ide nem számítva a sok kitört bükkfát, 150.000 drbra becsültetett.

A vihar által kitört 1,432.600 drb fenyőtörzs megmentésére rendkívüli eszközök yáltak szükségessé, miért is az akkori m.-szigeti m. k. bánya-, erdő- és jószágigazgatóság által a következő rendelkezések tétettek:

1. A többi kincstári erdőkerületben a fatermelés korlátoltatott, hogy az ottani munkások egyrésze Körösmezőn a fa kitermelésénél és tutajozásánál alkalmaztassék. Hasonlóképen erdőmunkások magasabb bérek fizetése mellett Galicziából hozattak.

2. Az uszavizek nagyobbitása és tartamának meghosszabbítása tekintetéből a bővizű Fekete Tiszában egy 7-ik, az

ugynevezett apsineczi uszagát építtetett 325.000 kbm. viz-tartalommal. Ezen uszagát építése 86.530 frtba került.

3. A kitermelt nyers faanyag feldolgozása tekintetéből Kőrösmező felett az u. n. dozsinaí gőzfűrész 3 kerettel és 2 körfűrészszel építtetett.

Ezen és más czélszerű intézkedések daczára a széldöntött fának csak egy része lett kitermelve és értékesítve, nagy-része pedig vagy a gőzfűrésznél feldolgozatlanul, vagy az erdőben lekérgezve vagy lekérgezetlenül az enyészetnek adott át.

A közmondás az mondja: hogy a baj nem jár egyedül.

Fájdalom e közmondás igazsága itt is teljesedésbe ment; mert az imént ecsetelt széltörést, mint annak természetes kifo-lyása, a szúfalás követte.

Az 1868-ik évi december 27-én dühöngött szélvihar utáni években a széltört területek szomszédságában álló s különben is megingatott fenyvescsoportokat vagy állabokat a szű (Bostrychus typographus, calcographus és számtalan rokona) annyira megtámadta, hogy már 1872. év végén ismét 3.000 holdnyi terület volt kiszáradva.

A magyar és gácsországi határon fekvő erdőségekben elterjedt szúrovar pusztításának megvizsgálása és az az ellen fogamatba veendő óvintézkedések javaslatba hozatala czéljából a nagyméltóságú m. k. és az osztrák cs. k. földmívelési miniszteriumok intézményei folytán 1874. évben szakbizottság alakíttatott.

Ezen szakbizottságnak jelentéséből, mely az „Erdészeti Lapok“ 1874. évi IX-ik füzetében id. Csaszkcóczy Mihály m. k. erdőmester által közölve lett, bátorkodom a következőket kivonatilag előadni:

A rovarfalás következtében kiaszott állabok leginkább a széltörések szomszédságában jöttek elő és itt a szúrovar 1872. és 1873. évben megszorodva olyannyira elterjedt, hogy 1874-iki évben az erdők minden részében kisebb-nagyobb 10—200 drb aszott lúczfenyő csoportokban találtatott, még pedig tulnyomólag a 70 évnél öregebb állabokban s különösen tulérett fával bővelkedő őserdőkben, minélfogva a Kárpátokon

innen fekvő havasi véderdők e vidéken majdnem kizárólag a szúrovar által megvoltak támadva.

A szúrovar kifejlődésének állapotáról a bizottság vizsgálatának eredményei a következők:

1. A körösmezői erdőségekben 56.400 drb. és a nádvornai uradalomban Gácsországbán 68.600 drb, összesen 125.000 drb cselfa döntetett, mely a szúrovar által annyira ellepetett, hogy 1 négyzet láb kéreg területén 100 anyarovarmenet is találtatott és pedig a kifejlődés legváltozatosabb stadiumaiban.

2. A bizottság a döntött cselfák szomszédságában látszólag egészséges, friss, zöld lúczfenyő törzseket döntetett, s ezek legtöbb esetben a törzs közepétől felfelé a szúrovar által erősen megtámadva találtattak.

3. A fentemlitett erdőségeken kívül még sok más újbólitott lúczfenyő állabokban szúrovarnak a fába való befészkelése észleltetett.

A szakbizottság ezen jelenségeket látva, azon komoly meggyőződésre jutott, miszerint az eddig foganatba vett óvintézkedések, feltéve egy bekövetkezhető második rajzást, a veszély nagyságához képest nem kielégítő; miért is a szúrovar kiirtására nézve még a következő óvintézkedések hozatnak ajánlatba:

a) Új cselfák döntése és pedig Gácsországbán a nádvornai és szolotvinai uradalmakban 104.000 drb, a körösmezői m. kincstári kerületben 19.000 drb és végre a királymezői m. k. kerületben 16.000 drb, továbbá a szúrovarral ellepett összes cselfák, valamint a megsérült vagy meggyűrűzött törzsek kérgezése, a kéreg, galyak és csúcsok elégetése.

b) Az erdők szigorú megfigyelése, a vereslő és a szúrovarfalás következtében kiaszott, nemkülönben gyanús kinézésű törzsek megjelölése.

c) Ezen törzsek döntése az a) alatt felsorolt eljárás mellett.

A szúirtási költség Körösmezőt illetőleg $(56.400 + 19.000 = 75.400$ drb lúczfenyő döntése, kérgezése, galyak, csúcsok és kéreg elégetése drbonkint 20 krral számítva) 15.080 forintra rugott.

Ennyit tartottam szükségesnek a fenyőszút pusztító bizottság jelentéséből felemlíteni. S ezzel értekezletemnek a fenyőszű elterjedésére s annak mikénti elpusztítására vonatkozó részét be is fejezhetném, ha a szúrovar eredete, szaporodása s veszélyes vagy nem veszélyes volta iránt, mokrai erdész koromban tett észleleteim eredményét mélyen tisztelt szaktársaimmal közölni szükségesnek nem tartanám.

A mi a szúrovar szaporodását és a lúczfenyvesekre való kártékony voltát illeti, erre nézve az erdészek két táborra oszthatók, u. i. az egyik táborban levők a *bostrychus*okat általában fenyőállatok pusztítóinak, míg ellenben a másik táborban levők a lúczfenyőszút nem állabpusztítóinak, hanem inkább a lúczfenyőállatok bárminemű pusztulásának legislegelső következményének tartják.

Őszintén megvallva, én az utóbbiak nézeteit vallom. Az 1868-ik évi szélvihar a mokrai pagonyban is éreztette hatását, a mennyiben 3 csoportban 58 kat. holdnyi területen 75—80 éves teljesen zárt állapotban volt lúczfenyőt kidöntött és több kisebb-nagyobb csoportokban az állabot gyökereiben meggingatta, sőt egyes törzseket ki is döntött.

Az 58 holdnyi széltörések az 1868. évi télen kidolgoztatván, ezen 3 területen a szű szaporodásának eleje vétetett; míg ellenben a szélvihar által gyökereiben meggingatott számos lúczfenyőcsoport vagy észre nem vétetvén, vagy pedig azok az alattok elterülő állabok megrongálása nélkül kidolgozhatók nem lévén, érintetlenül hagyattak, minek természetes következménye az lett, hogy ezen meggingatott, beteges állapotba jutott lúczfenyő csoportokban a szúrovar háborítlanul szaporodni kezdett, olyannyira, hogy 1872. év tavaszán igen sok exponált helyen és a vágások szélein veresedni kezdő lúczfenyő csoportokat észleltem, melyek egytől-egyig *bostrychus* által ellepve voltak. Ezeket tapasztalva, nem volt sürgősebb teendőm, mint azon erdőrészekben, a melyekből a fa az egészségesnek látszó álló állab megrongálása nélkül kihozható volt, a fa lekérgezése és kitermelése által a szűpusztításához már 1872. évben hozzáfogni, s ezt annál inkább is megtehettem, mivel azon időben erdőgondnokságomra nézve

üzemterv nem létezett, az évi hozamot ott vágattuk, a hol legczélszerűbbnek tartottuk.

Midőn a nagyméltóságu földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. k. ministeriumnak a szúrovar kiirtására vonatkozó rendeletét 1874-ik évben megkaptuk, már akkor a kezelésemre bízott mokrai erdőgondnokságban a szúrovar idénye, vagy helyesebben mondva korszaka, vége felé járt, de hogy a magas rendeletnek elég tétessék, én is ott, a honnan a nyerendő cselfákat az egészséges állab megrongálása nélkül kihozathattam, a szúrovar szaporodására fészkeket készítettem, de nem cselfák döntése által, hanem álló lúczfenyő törzseknek mellmagasságban 30 cm. szélességű körülgyűrűzése által, u. i. tapasztalván, hogy a fenyőszú sokkal inkább szereti a körülgyűrűzött álló fákat ellepni, mint a ledöntött cselfákat.

Az ily körülgyűrűzött lúczfenyőtörzseket, midőn azok a szú által elegendőleg ellepve voltak, levágtam, kérgeztettem, a kérget, galyakat és a csúcsokat elégettetem, noha az ily égetés mindenkor, de különösen száraz időben a legnagyobb óvatosság mellett is veszélylyel jár.

A fentebbiek után önkénytelenül azon kérdés merül fel, hogy vajjon az állabok közepén levő fenyőszú által megtámadott lúczfenyőcsoportokkal mit csináltam?

Erre nézve, rövid válaszom az, hogy majdnem semmit. Azon nézetből kiindulva, hogy ha valamely zárt állabban bármi módon rés nyittatik, az eddig zárt állapotban felnőtt törzsek minden átmenet nélkül egyszerre a szélnek és naphevének kitétetvén betegeskedni kezdenek és mint betegeskedők a fenyőszú falására és szaporodására alkalmasak lesznek.

Nehogy azonban az állabok közepében levő szú által megtámadott facsoportok megmentésére előirt óvintézkedések meg nem tétele végett mulasztással vádoltassam, a vörösödni kezdő lúczfenyőcsoportokat megfigyelés végett körül csóvázattam, és nagy öröömre azt tapasztaltam, hogy a beteges csoportok veresedése tovább nem terjed, s így azokban a beteges fák elhalásával a szúfalás és szaporodás önmagától megszűnt, a képzelt veszedelem hatását maga a természet szabván meg.

Ezt mutatják az ős állabokban régibb időkben előfordult kisebb-nagyobb széltörések, melyekben itt-ott fiatalabb csoportok látszanak, mintha az ős állab közepén mesterséges uton felujtattak volna, pedig ez állabokat eddig csak a természet gondozta. Hogy pedig ezen széltörések a szű figyelmét sem kerülték ki, mutatja azon tapasztalat, hogy bármely tökéletesen egészséges luczfenyő állab belsejében ha döntött fát találunk, azon mindig látszának a szű nyomai, még akkor is, hogyha valamennyi szomszéd állab tökéletesen ment a szútól.

Ezen tapasztalatok után azon biztos meggyőződésre jutottam, hogy a szűrovar az egészséges luczfenyőt csak nagyon ritkán, de akkor is eredménytelenül támadja meg, mert ugyan találtam néhány egészséges kinézésű luczfenyőtörzsön a szű befurakodásának kísérleteit, de ezek csak a kéreg külső burjára szoritkoztak; mert az ép rostszövetig érve a legcsekélyebb megszurás szurokkiömlést idézett elő, melyben a szű rendesen odaragadva megfuladt, úgy, hogy új kísérletre többé nem is menekülhetett.

Azon állításom igazolását, hogy a szűrovar csak beteges luczfenyőtörzseket támad meg, bizonyítják azon luczfenyőtörzsek is, melyek szűrovar által megtámadva volt és kiszáradt csoportok közepén a legszebb diszben pompáznak.

Mig hatalmunkban nem álland a fenyveseket a szél rohama s következménykép a nap hevének káros befolyása ellen megvédeni, addig gátat sem fogunk vethetni a szű szaporodásának s ha a száradásnak indult fákat az állabok belsejében cselefképpen ledöntjük, evvel csak szaporítjuk a nyilásokat, melyeken át a szél rohama és a nap heve meggyorsítja az anyyira sekély gyökérzettel bíró kényes luczfenyő száradását, illetőleg könnyítjük a szű létfenntartását.

Azt mindnyájan igen jól tudjuk, hogy az oly rendkívül nagy erővel dühöngő szélviharok és ezeket követő szűfálások elhárítására, mint a szóban levők voltak, az eddig ösmert erdőgazdasági szabályoknak legondosabb megtartása sem elegendő. A mit az erdősz a fenyvesek oltalmára tehet, szerény nézetem szerint az, hogy őrizkedjék a vágható és közel vágható fenyőállabok zárlatát bármily kihasználás által megsza-

kitani, továbbá annak idejében használja ki az előforduló szél-töréseket és a szélvihar által gyökereiben megingatott állabrészeket, természetesen az alattok fekvő állabokkal együtt, ha azt az utóbbi megkárosítása nélkül nem teheti, ugyszintén fektesse a fősulyt a veszélyes szélirányra, s a szabályos vágás sorrendet akként állapítsa meg, hogy az egyes állabok mindig védve legyenek a romboló szelek megtámadtatása ellen s végre neveljen vegyes állabokat.

Itt Máramarosban a lombfának igen csekély értéke lévén, azt a fenyvesekben mint a gyomot irtjuk, azért a lúczfenyőnek a lombfávali elegyítését nem ajánlhatom.

Addig tehát, még honunk éjszakkéleti részben a nagy kiterjedésben elterülő bükkesekben nyerhető roppant mennyiségű tüzi- és szerszámfa után nagyobb kereslet nem lesz, az annyi veszélynek kitett lúczfenyőt oly tűlelű fanemmel elegyítve neveljük, melynek nemcsak az itteni talaj és éghajlati viszonyok felelnek meg tökéletesen, hanem e mellett az a lúczfenyőnek védelméül is szolgálva, maga is értékesíthető lenne.

Ezen elegyítendő fanem nézetem szerint a jegenyefenyő lenne, mert ez egyrészt a talajba mélyebben ható gyökérzeténél fogva a viharral dacolni képes, másrészt pedig a szúrovárnak sem kedvence.

Végül szabad legyen még azon szélviharról, mely a mokrai erdőgondnokság f. évi június 9-én d. u. $1\frac{1}{2}$ órákor dühöngött s melynek magam is szemtanuja voltam, említést tennem.

A most említett napon a mokráinkai vízfogó felett az 1880. évi széltörések felvételével foglalkozva egy vágás égerséről értesültem, természetes, hogy munkámat azonnal félbehagytam, és a tőlem egy mérföldnyi távolságban lévő Nagy Ulpin nevű, keletnek nyíló mellék völgybe, az égés helyére munkásaimmal együtt siettem. Midőn a tűzhöz érkeztem, azt az erdőrendezőségnél alkalmazásban levő s a tűz közelében foglalkozott erdőgyakornokok vezetése alatt mintegy 130 munkás által tökéletesen lokalizálva találtam.

A tűz egy 1880. évi széltörésben, hol a munkások a fa kérgezésével, lebocsátásával és a lom égetésével foglal-

koztak, a munkások vigyázatlansága folytán támadt; a leégett területet 20 holdra becsültem. Az égés által okozott kár igen csekély, mert az e területen volt szálfá el nem égett, hanem csak megbarnult, s ezen barnasága miatt, mely tuta-
 jozás közben nagyobbára elenyészik, kereskedelmi célokra alkalmas lesz.

A leégett területet körüljárván, azon meggyőződésben, hogy a további tűzveszély el van hárítva, hazafele indulóban voltam, midőn egyszerre nagy moraj üté meg fületem, s ezt a velem szemben levő közép magasságu és lejtős hegyoldalon, mely a megelőző évben kidolgoztatott, az állva maradt selej-
 tes fenyőfákat iszonyu ropogással dűlni láttam, e látványt követő 10—15 másodperczen oly nagy szélvihart éreztem, miszerint kevésbe mult, hogy lábamról le nem ütött.

A vihar D.-D.-Ny-ról jött. Tisztás helyen állván, a most következő borzasztó jelenetet életem veszélyeztetése nélkül szemlélhettem.

Az elalvó félben levő tűz a szélvihar által felélesztve, rendkívüli gyorsasággal tovább terjedni kezdett és a közelében levő száraz lombba kapva, lángja 4—6 méternyi magasságra felcsapott, a vágás illetőleg széltörés terén állva maradt egyes fenyők, melyeknek csucsáig, a láng villámsebességgel felfutott, vissza mint valami tűzoszlopok iszonyu recsegéssel össze-
 dűltek.

Ez iszonyu látvány a tűzoltástól rendes foglalkozásukhoz visszatérő munkásokat oly rémületbe hozta, hogy sokan fejü-
 ket vesztve, vagy menekülésökről megfélejtkeztek vagy épen a veszélynek rohanni akartak, és ha a bátrabb s öntudatukat megtartott társaik által helyes irányba nem tereltetnek, többen a tűzben vagy a kidűlt fák alatt letek volna halálukat.

Szerencsére az egész jelenet csak mintegy tíz perczig tartott, kis szünet után nagy zápor kíséretében jött ugyan még egy második szélroham is, de ez ugy erejére mint tartá-
 mára nézve már gyengébb volt.

Ez utóbbinak forgása, melyet a magával ragadt nagy füst pontosan megjelölt, előttem rendkívül különösnek tűnt fel u. i. a velem szemben levő hegyoldalról a völgyön keresz-

től rohanó szélvihar iránya azon hegyoldalban, melyen egy kidöntött törzs alatt meghúzódttam, egészen megtört, s uton haladó kocsikerék forgásához hasonló módon a völgy felett forogni kezdett, a közelébenálló néhány törzset derékban törvén, forgó ereje megszűnt.

E szélvihart követő sűrű zápor a különben is jól lokalizált tüzet néhány rövid óra alatt tökéletesen eloltotta.

A vihar káros hatása csak a D. K-nek nyíló Bradula nevű völgyben, a völgy aljában egy 8 holdnyi 95 éves lúcfenyőállabbrésznek és a vágásokban vagy azok szélein kisebb csoportokban vagy magánosan álló lúcfenyőtörzsek kidöntésére illetőleg kitörésére terjedett, sajátságos lenne az, hogy, noha a vihar D.-D.-Ny-i irányban jött, még a D.-K. felé nyíló bradulai mellékvölgyben irányát majdnem derékszögben változtatva a fákat É.-K-ről majdnem mind derékban törte.

Ez ugyanazon vihar lehetett, mely a lapok szerint Verseczen d. u. 2 órakor, Debreczenben 4 órakor és Huszton 5 órakor észleltetett.

Az imént ecsetelt széltörések és szúrovar által megtámadott fenyőállabok területei az itt fekvő két darab átnézeti térképen kitüntetvék.

Elnök: A hallottakban oly sok és fontos kérdés van érintve, hogy a tárgyhöz bizonyára sokan fognak még hozzászólni. Miután azonban az időből kifogytunk, a további eszmecserét e kérdés felett is a zárülésre kell elhalasztanunk. Mostani ülésünket tehát ezennel berekesztettnek nyilvánítom.

K. m. f.

Hitelesítésül:

Eleőd Jósa,

alapító tag.

Füredi Ede,

m. kir. főerdész.

Tisza Lajos,

elnök.

Horváth Sándor,

titkár.

Harmadik ülés augusztushó 25-én Bustyaházán.

Az ülés kezdődik d. e. 8 órakor Bedő Albert I-ső alelnök elnöklése alatt.

Elnök: T. közgyűlés! E hét elején megkezdett tanácskozásainkat ma folytatni fogjuk, még pedig, miután számos tárgy maradt függőben s teendőinket a délelőtti folyamán előreláthatólag nem fejezhetjük be, kérem kell a t. közgyűlés tagjait, hogy a délutáni időt is ezen ügynek szentelni sziveskedjenek.

Midőn ezzel a közgyűlést megnyitom, felkérem a titkár urat, hogy az időközben érkezett új alapító és rendes tagokat bejelenteni sziveskedjék.

I. Horváth Sándor titkár: Egyesületünk alapító tagjai közé kívánnak felvétetni: György Endre, orszgy. képviselő ur 200 frt alapítvánnyal kötvényben; továbbá Belházy Jenő erdőtitkár ur, Róth Ignác főtiszt és kir. tanácsos ur és Lator István végzett erdőakadémiai hallgató ur, egyenként 160 forint alapítvánnyal, szintén kötvényben.

Ezenkívül rendes tagtársaink sorába ohajt felvétetni Döllinger György, urad. számvevő ur.

Elnök: Azt hiszem, a t. közgyűlés örömmel veszi fel ezen új tagokat az egyesület kebelébe. (Éljenzés.)

Nekem is van ezenkívül egy bejelentésem, melyet örömmel hozok a t. közgyűlés tudomására. (Halljuk!)

Egyesületünk mélyen tisztelt elnöke, Tisza Lajos ő excellenciája távozása előtt egy iratot adott át, mely így hangzik:

„Alapító levél, melynek erejénél fogva ezennel kijelentem, hogy azon nemes czélú alapítványhoz, melyet az Országos Erdészeti Egyesület 1882. évi augusztushó 21-én megtartott rendes közgyűlésében a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezésére megalkotott, részéről 1000 (egyezer) forinttal

járuk, kijelentvén, hogy mindaddig, míg ezen összeget az alapítványnak átszolgáltatnám, a tőkének 5⁰/₀-os kamatját folyó 1882. évi augusztushó 21-étől kezdve minden év első napján az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába befizetem. Mely nyilatkozatom nagyobb hitelül jelen alapító levelet két tanu jelenlétében sajátkezüleg aláírom. Bustyaháza, 1882. augusztushó 24-én. Tisza Lajos s. k.“

Azt hiszem, hogy a t. közgyűlés ezen szép alapítványért, melylyel egyesületi elnökünk ő nagyméltósága a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek iránti jó indulatának ily fényes jelét adja, jegyzőkönyvileg fejezi ki köszönetét. (Élénk, általános helyeslés.)

II. Most áttérhetünk a tárgysorozatba felvett szakkérdések tárgyalására. Az első kérdés felett, mely mint méltóztatnak tudni, a máramarosi közbirtokossági és községi erdők rendezési ügyével foglalkozik, Kabina előadó ur a M.-Szigeten tartott első ülésen már kifejtette nézeteit. Felkérem tehát azon t. tagtársainkat, kik ezen kérdéshez szintén hozzászólni kívánnak, méltóztassanak észrevételeiket megtenni.

Sóltz Gyula erdőtanácsos: T. közgyűlés! Azon szomorú kép, melyet Kabina t. tagtársunk a máramarosi községi és közbirtokossági erdőkről vázolt, sajnos, országszerte megjelenik előttünk. Látjuk, hogy a községi erdők nem csak itt, hanem az ország más részeiben is pusztulásnak indulnak, sőt sok helyen tönkre is tételnek ugyannyira, hogy helyükön itt-ott csak silány legelőt, másutt még ilyet sem találhatunk.

Ezen körülmény az Országos Erdészeti Egyesületnek sem kerülte ki figyelmét, a mennyiben már ő excellentiájának, az egyesület mélyen tisztelt elnökének megnyitó beszédében s az egyesület titkárának jelentésében is érintve lett e kérdés, a t. közgyűlés pedig ő excellentiájának indítványára elhatározta,

hogy az egyesület a nagyméltóságu földmivelési ministerium-hoz indokolt felterjesztést fog intézni s ebben kérni fogja, hogy a községi erdők kezelésével az állam által kinevezett szakértő erdőtisztek bizassanak meg.

Ha ez megtörténik, remélhetjük, hogy az a szomorú kép is lassanként eltűnni fog, melyet most a községi erdők nyújtanak.

Meggyőződésem szerint mindenesetre ez a legelső és leg-hathatósabb eszköz, melylyel a községi erdők állapotának javítását megkezdeni lehet, s talán nem csalódom, ha azt mondom, hogy mindazok a rendszabályok és részletes intézkedések, melyeket a t. előadó ur beszédében felsorolt, tulajdonképen csak akkor lesznek fogamatba vehetők, ha a magas kormány-nál előbbi értelemben teendő lépéseink sikerre vezetnek, a mit hazánk erdészete érdekében melegen kell kívánnunk.

Én tehát azt vagyok bátor indítványozni, hogy Kabina t. tagtársunk előadása azzal a kijelentéssel vételessé tudomásul, hogy az ő beszédében foglaltakra nézve a t. közgyűlés az elnöki beszédben előterjesztett indítvány elfogadása s illetőleg a kormányhoz intézendő felterjesztés eszméjének helyeslése által már határozott. (Helyeslés.)

György Endre: A kérdésnek t. közgyűlés, van egy másik oldala is, nevezetesen az, hogy sok község és közbirtokosság olyan helyzetben van, hogy ha erdejét az erdőtörvény rendelkezései szerint kellene kezeltetnie, nagyobb terheket kellene magára vállalni, mint a minőket jelenlegi anyagi ereje mellett elviselni képes. Ily esetekben tehát a törvényes kényszer szigorú alkalmazása nem vezethet mindég a kívánt eredményre.

Másrészről viszont el kell ismernünk, hogy az erdőknek fentartása közgazdasági szempontokból felette fontos s ezért az állami erdőkezelés általában előnyösebbnek mutatkozik.

A községi és közbirtokossági erdőknek az állam által

való megszerzése tehát sok esetben kívánatosnak és közigazdasági szempontból helyesnek volna mondható, bár nem lehet tagadnunk, hogy az állam pénzügyi okokból csak igen korlátozott mérvben felelhetne meg e kívánalomnak. Mindamellett, azt hiszem, az Országos Erdészeti Egyesület annyit talán mégis kimondhatna, hogy a mennyiben egyes kisebb állami erdőparcellák oly helyeken, hol azoknak kezelése a kincstárra nézve nehézségekkel jár, vagy a hol más értékesítési szempontok forognak fenn, eladatnak, az ezekből befolyó jövedelmek, melyek különben sem rugnak jelentékeny összegre, fordittassanak oly községi és közbirtokossági erdők megvásárlására, melyeknek fentartása közigazdasági tekinteteből kívánatos, de a melyek az illető tulajdonosok által, kikre az erdőtörvény igen súlyos terheket róna, czélszerűen nem kezeltetnek. (Helyeslés.)

Máramarosban majdnem ujjal lehetne rámutatni azon erdőkre, melyeknek megvétele a kincstár által óhajtandó volna. Másfelől az eszme kivitele sem ütköznék, nézetem szerint, akadályokba, mert mint tudjuk, a meglevő állami erdők s az azokból befolyó jövedelmek nincsenek többé lekötve, mintán a 153 milliós kölcsön visszafizetése által az állami jószágok feletti rendelkezés ismét szabaddá vált; egyes kisebb parcelláknak az eladása tehát, indokolt esetekben, nincs kizárva, ellenkezőleg úgy áll a dolog, hogy az erdőeladásból befolyó jövedelem évenként 20—30.000 frtra tehető.

Én tehát azt hiszem, hogy az Országos Erdészeti Egyesület nem volna túlságosan szerénytelen, ha azon óhajtását fejezné ki a földmívelési ministerium előtt, hogy az erdők eladásából befolyó jövedelmek, indokolt esetekben, fordittassanak az ily községi és közbirtokossági erdők megvásárlására. (Helyeslés.) Ha ezen indítványomat elfogadni méltóztatnának, akkor az e tekintetben szükséges lépések megtételével a választmány volna megbizandó. (Helyeslés.)

Elnök: Én úgy látom, hogy a t. közgyűlés elfogadja Sóltz Gyula erdőakadémiai tanár urnak indítványát és egyetért azon indítvánnyal is, melyet t. tagtársunk, György Endre most előterjesztett. (Helyeslés.)

Eszerint kimondhatom, hogy ezen indítványok elfogadhatnak s az azok folytán szükségessé váló teendők teljesítésével a választmány bizatik meg. (Helyeslés.)

III. Most áttérhetünk, t. közgyűlés, a második kérdésre, mely így hangzik: „Miként lehetne Máramarosban a nagy kiterjedésű kincstári és magánuradalmak jövedelmét fokozni?”

E kérdésre Bikkal Nándor erdőigazgató ur volt szíves előadóul vállalkozni. Minthogy azonban ő betegsége által akadályozva lett a megjelenésben, Hoffmann Sándor t. tagtársunk lesz szíves értekezését felolvasni.

Hoffmann Sándor főerdőtanácsos olvassa az értekezést. (Lásd a jelen füzet első cikkét.)

Elnök: Felkérem a t. tagtársakat, hogy a helyi viszonyokat érdekesen ismertető ezen előterjesztésre, szíveskedjenek megtenni észrevételeiket.

Fekete Lajos erdőtanácsos: T. közgyűlés! Ily hosszú időn át gyűjtött tapasztalatokhoz és ily beható részletességgel kidolgozott munkálathoz tüzetesen hozzászólni olyanoknak, kik az itteni viszonyokat nem tanulmányozhatták eléggé, alig lehet. A munkát a helyi viszonyok teljes átnézetével készült és oly kimerítő, hogy ahoz nem igen lehet hozzá tenni valamit. Mindamellett azt hiszem, nem lesz felesleges, ha részünkről is hangsúlyozzuk az ezen munkálathoz kifejtett elvek közül a legfontosabbakat.

Azt gondolom, t. közgyűlés, mindnyájunk kebelében élénk viszhangra találtak azon nézetek, melyek tárgyalásaink folyamán a máramarosi községi és közbirtokossági erdők megmentésére, további fentartására és az eddig e téren elkövetett

rettenetes hibáknak helyrehozására nézve előadattak. E nézetek abban foglalhatók össze, hogy az erdőtörvény határozatainak végrehajtásában a legnagyobb szigorral és buzgalommal járjanak el azok, kiknek ez hivatásukban áll.

De emellett azt tartom, az sem eléggé hangsúlyozható, a mi Bikkal t. barátunk előadásában a bükkerdőkről, különösen a jövedelem emelése szempontjából mondatott, hogy t. i. az erdőknek kihasználása és a faszállítás minden irányban megkönnyíttessék úgy az állam, mint a magánvállalatok által; megkönnyíttessék, a mennyire a kincstárt illeti, ez által, s a mennyire a magánbirtokosok által lehetséges, ezek által is.

A mi az itt figyelembe veendő elveket illeti, én azon meggyőződésben vagyok, hogy a birtokosok helyesen cselekednének, ha bükköseiket minden tiszta nyereség nélkül is eladnák. Mert a bükkösök kihasználása közgazdaságilag ép oly fontos, mint akármely, a föld által mélyen eltemetett kőszéntelep kiaknázása. Ugy kell vennünk ezen bükkösöket, a mint vannak, és nem úgy, hogy mennyi költség fordítottat fentartásukra. Egy meglevő kincset képeznek azok, melyet a közhasználatnak át kell adni, mihelyt a kihasználás és szállítás költségei megtérülnek. Tul kell adnunk rajtok minél előbb, s hogy ezt tehessük, minél olcsóbb szállítási árakat kell kieszközölnünk.

Én azt hiszem, t. közgyűlés, hogy a bükkfa még nagyobb árleszállításra jogosult, mint a kőszén. Mert ha a kőszéntelepek ott és úgy maradnak, a hol és a hogyan vannak, nincs semmi kár benne; megtartatnak a jövő számára. De ha bükköseinket nem változtatjuk át értékesebb fanemekre, a jelennek sem használunk s a jövőnek is ártunk. (Helyeslés.)

Nekünk, tisztelt közgyűlés, mindent el kell követnünk arra nézve, hogy bükköseinktől megmeneküljünk, s a hol csak lehet, átváltoztassuk őket fenyvesekké, annál inkább, mert ez,

véleményem szerint, nagy technikai nehézségekkel nem jár, sőt könnyebben eszközölhető, mintha bükköseink nem volnának s azok helyett csupa kopár területet kellene beerdősíteniünk. A bükkösöknek fenyő alávetéssel való felujtása mindenféle mesterséges megtelepítési mód között a legkönnyebb és a legkevesbé költséges.

Hogy mily fanemekkel kell a bükkösöket helyettesíteni, úgy hiszem, nem szükséges a t. szaktársaknak elmondani, mert természetes, hogy a hol a bükk tenyészik, ott a jegenyefenyő, s a felsőbb régiókban a luczfenyő is mindenütt alkalmazható, s vannak helyek a bükk legfelsőbb régióiban, a hol az erdei- és vörösfenyő is alkalmas a kicserélésre. Én csak pártfogásba kívánok venni néhány fanemet, melyet e különben jeles munkában igen mostohán megemlítettnek talállok. Ilyen többek között a vörösfenyő, melyről az mondatott, hogy Máramarosban nem tenyészik jól.

Részemről azt hiszem, t. közgyűlés, hogy nekünk még nincs elégséges tapasztalatunk arra, hogy ily ítéletet határozottan kimondhassunk. Mert hiszen jól tudjuk, hogy minden vidéknek vannak helyei, hol a vörösfenyő rossz fát ad. Még azokon a vidékeken is, a hol a vörösfenyő igazán hazájában van, előfordul, hogy az alsóbb részeken, mélyen fekvő nedves területeken, fája gyorsan nő, s oly anyagot ad, mely nem felel meg a célnak. Nem oly tartós mint várni lehetne s a lucz- és jegenyefenyővel, melyekkel előfordul, különösen a magasabb korban, nem tartja oly jól ki a versenyt, mint különben képes lenne.

Ezen azonban könnyen lehet segíteni. Tegyük a vörösfenyőt a magasabb régiókba, s miután jól tudjuk, hogy a ködös, szélnek kitett helyek nem felelnek meg neki, itt is keressünk ki oly területeket számára, a hol ködöktől nem szenved, a keleti és északnyugati szelektől védve van. Kever-

hetjük más fanemekkel, pl. a lúcczal, de ha látjuk, hogy a verseny kezdi kimeríteni, lépünk közbe az áterdöléssel, mely mint valóban örömmel tapasztaltuk, ebben az uradalomban is kezdetét vette, és meg lesz mentve az elnyomástól. S ha ily módon a kihasználás idejében szép egészséges vörösfenyő törzseink lesznek, tartsuk fenn egy részét a második fordára, mint Liptóban teszik, mert várakozásunk fejében az ilyen két fordát átélt vörösfenyők igen jelentékenyen emelni fogják annak idejében az erdő jövedelmét.

Aztán még egy más körülmény is van, melyet, midőn a vörösfenyőről szó van, az illetőknek figyelmébe ajánlhatok.

Ezen a vidéken, mint látjuk, a vízi usztatás nagy szerepet játszik, s még egy fordán keresztül s talán tovább is, nagy szerepet fog játszani, mert ezen vizdus vidéken ezt a legolcsóbb szállítási módot talán soha sem fogjuk nélkülözhetni a roppant terjedelmű erdőségek közepette, melyek aligha lesznek valaha annyira benépesítve, hogy a tengelyen való szállítás olcsóbb lehetne. Ép ezért azt hiszem, hogy a tuta-
 jozást és usztatást elősegítő vízi építményeknél, melyek, mint látjuk, oly kevés állandóságot mutatnak, hogy az embernek valóban fáj a szive, ha itt is, ott is egy-egy felhagyott művet, elkorhadt uszagátat lát, mondom, ezen vízépitményeknél, a mennyiben továbbra is fából állítatnak elő, legalább az alapot s azon részeket, melyek leginkább ki vannak téve a romlásnak, vörösfenyőből kellene készíteni. Mert a vörösfenyő vízi építményeknél alkalmazva versenyez a tölgygyel, úgy hogy a külföldön, a hol csak előfordul, mindenütt nagy mértékben használtatik e célra.

Ezért még ha nem is számíthatnánk arra, hogy a magas hegyekről vörösfenyőnket elárusíthatjuk, megtelepítenünk kellene azt, hogy legalább a jövő fordában rendelkezésére álljon azoknak, a kik akkor építkezni fognak. (Helyeslés.)

A másik fanem, melyet pártfogásom alá kell vennem, a pinus cembra. Igaz, hogy lassan nő, de különösen havasi erdőkben, melyeket ezután, mint említettett, igen gondosan kell fentartanunk, e fanem nagy jelentőséggel bír, annál inkább, mert mint hallani szerencsém volt, Máramaros némely helyein kitünően tenyészik, s csak egy évtizeddel ezelőtt is oly állabokat képezett, minőket másutt alig találunk.

A pinus cembra ápolása tehát a felső tenyészhatár közepében nagy jelentőségű, s annyival inkább megkezdendő, mert nem tudhatjuk hova fejlődhetik egy század alatt a házi ipar, melyre nézve ez a legjelentékenyebb fanemet szolgáltatja. Azonkívül e fanem a műasztalosságban is nagy szerepet van hivatva játszani.

Hogy most nincs elterjedve, annak egyedüli oka az, hogy kipusztított. A hibát tehát helyre kell hozni s ez nem is nagy feladat ott, a hol van magot termő pinus cembra.

Végteére nem ugyan a haszon szempontjából, hanem azért, hogy ki ne vesszen végkép az élők sorából, mint kivetszett a bölény erdeinkből, tehát inkább raritás kedvéért, fenn kellene tartanunk a tisztafát, hogy legalább azon a vidéken legyen meg, a hol a Tisza ered, és a honnan talán e fanem nevét vette. Egy egész fiatal állab, mint hallom, egy fél hold van még belőle. Tartsuk fenn itt s telepítsük meg másutt e ritka fanemet, ha egyébert nem, legalább kegyeletből. (Helyeslés.)

Gírsik János erdőigazgató: Én, ki a máramarosi viszonyokat ismerem, a felolvasott munkálatban foglalt ajánlatokat melegen üdvözlöm, mert én azoknál üdvösebb és jobb javaslatokat nem tudnék előadni. Indítványozom továbbá, hogy a munkálat egész terjedelmében közöltessék az „Erdészeti Lapok”-ban. (Helyeslés.)

Minthogy azonban más oldalról is tétettek indítványok s ily kérdések, ily népes gyűlés kebelében nem tárgyalhatók,

azt javasolnám, hogy adassék ki a felolvasott értekezés a választmánynak, mely megvitatná a maga kebelében e kérdést és az iránt, a mit véleménye szerint tenni kell, a nagymélt. földmívelési ministeriumhoz felterjesztést intézne.

Én tehát elfogadhatónak találok a mi t. tagtársunk javaslatait s ezért ajánlom, hogy a munkálat egész terjedelmében elfogadtassék. (Helyeslés.)

Horváth Sándor: Csupán néhány szóból álló megjegyzésem van Girsik előttem szólott t. tagtárs ur indítványára. Ő, ha jól értettem meg, azt méltóztatott ajánlani, hogy a közgyűlés általánosságban fogadja el azokat a javaslatokat, melyek Bikkal erdőigazgató ur nagyon alaposan kidolgozott munkálatában foglalhatnak, és azután adja ki a választmánynak, hogy az fontolja meg az egyes propositiókat, s a menyiben helyesli azokat, foganatosításuk érdekében a földmívelési ministeriumhoz tegyen felterjesztést.

Én t. közgyűlés úgy vettem ki, hogy az előterjesztett javaslatok közül azok, melyek nemcsak a birtokost, hanem a nagy közönséget is érdeklik, s melyek tehát csak a kormány közbejöttével lennének foganatosíthatók, nem mind olyan természetűek, melyeket mulhatlanul a földmívelési ministeriumnak kellene tárgyalnia. Ezért én csak annyit tartanék szükségesnek határozatul indítványozni, hogy a munkálat adassék ki megfontolás végett a választmánynak, oly megjegyzéssel, hogy azután ott és akként tegye meg a kellő intézkedéseket, a hol és a miként azt szükségesnek látja. (Helyeslés.)

Elnök: E szerint az indítvány úgy van téve, hogy a munkálat adassék ki a választmánynak, a szükséges intézkedések megtétele végett. Mielőtt azonban a határozatot kimondanám, még két t. tagtársunkat kérem meghallgatni, kik szintén a fenforgó kérdéshez kívánnak szólani.

Mj a z o v s z k y Károly : Legyen szabad a Fekete Lajos t. tagtársunk által pártolás alá vett vörösfenyő itteni tenyészetére nézve röviden előadni tapasztalataimat.

A vörösfenyő használhatóságát és kitünőségét már elődeink is elismerték, és ezelőtt mintegy 60 évvel Máramarosban is ápolni és terjeszteni kezdték, még pedig úgy az alacsony, mint a magasabb fekvésű vidékeken fel, egészen 800 méter tengerszin feletti magasságig. De ezen fanem Máramarosban megfelelő talajra és klimára nem talált. Növekvése rendkívül élénk lévén, 50—60 éves korában már bélkorhadásnak indul. Ezért Máramarosban eddig szép egyedekre nem találtam. Előfordul a vörösfenyő a mokrai és körösmezői erdőkben, aztán Sugatagon is van egy erdőkert, melyet azonban, daczára annak, hogy alig érte el a 60 évet, máris le kell tarolni.

Én a magam részéről más fanemet volnék bátor ajánlani, mely vízépitéseknél szintén használható. Ez az erdei fenyő, melynek fája vízben alkalmazva, majdnem versenyez a vörösfenyőével.

Fekete Lajos : Csupán az a megjegyzésem van a most mondottakra, hogy 800 méternyi magasság valóban nem felelhet meg a vörösfenyőnek, különösen olyan vidéken, a hol ezen magasságban a hegyoldalak még oly szűk völgyekre hajlanak, mint itt. Ez csekély magasság a vörösfenyőre nézve, melylyel ily körülmények között 1000 méteren is felül kell menni. Az a körülmény, hogy 800 méter magasságig nem jól tenyészik, még nem lehet ok arra, hogy magasabban ne tegyünk vele kísérletet.

Kellner Valér : Én is csak röviden kívánok hozzászólni az elmondottakhoz. A vörösfenyőt illetőleg azt jegyzem meg, hogy e fanemnél, mely, miként a tölgy, legalább 150 éves fordát kíván meg, hogy értékesebb példányokat mutathasson fel, 60 évi tapasztalat nem elegendő arra nézve,

hogy megítélni lehessen azt, vajjon e fanem egyik vagy másik vidékre nézve teljesen megfelel-e vagy nem. Mindenesetre még jó ideig kell várunk, míg az iránt, vajjon Máramarosban a vörösfenyő sikerrel tenyészhető-e, avagy nem, ítéletet mondhatunk, mert erre csak a jövő fog határozott választ adhatni.

Kabina János: T. közgyűlés! A felolvasott munkálatban egyebek között kiemeltetik az is, hogy a bükknek ászokfául való alkalmazását sóvízzel való impregnálással kellene előmozdítani. Igaz, hogy a bükkfa tartósságát impregnálás által oda tudtuk vinni, hogy majdnem addig eltart, mint a tölgyfa impregnátlanul. De a bökkenő ott van, hogy a bükk ászokfánál a szeghely, a hova t. i. a szeg megerősítetik, nagyon rövid ideig tart, a mennyiben gyorsan kikopik s ezért a vasutak nem igen mernek bükk ászokfát alkalmazni.

A feladat tehát az volna, kitudni valahogyan, miként lehetne a bükk ászokfára a sineket akként megerősíteni, hogy a lyuk hamar ki ne kopjék, s e miatt az ászokfákat minduntalan ki ne kelljen cserélni.

Én magam is foglalkoztam egy időben ezen kérdéssel, de vajmi csekély eredményt voltam képes elérni. Mindamellet czélszerű volna, ha tovább folytattatnának a kísérletek, mert ha azok végül eredményre vezetnének, bükkerdőségeinkből tömérdek kincset lehetne értékesíteni.

A bükknek előbb-utóbb megjön az ideje, s én azt hiszem, épen az ászokfa lesz az, mely a legtöbbet fog fogyasztani belőle. Ezért azt hiszem, hogy nekünk erdészeknek is kötelességünk megtenni mindent arra nézve, hogy a sinek czélszerű megerősítési módja minél előbb kitaláltassék s ezzel elháríttassék az az akadály, mely a bükknek ászokfául való alkalmaztatását eddig gátolta. (Helyeslés.)

Elnök: Ugy látom, hogy a t. közgyűlés a most tárgyalt kérdésre nézve elfogadja azt a határozatot, melyet

Girsik erdőigazgató ur konkrét indítványa alapján előbb formuláztam. (Elfogadjuk!)

E szerint áttérhetünk a harmadik kérdésre, melyre vonatkozólag mindenekelőtt Mj a z o v s z k y t. tagtársunk lesz szíves röviden ismételni azon javaslatokat, melyek az Okolán előadott értekezésében foglaltatnak.

Mj a z o v s z k y kivonatossan előadja nézeteit a széldöntésekről és a szúrovar pusztításokról. (Erre vonatkozó munkáját lásd fennebb.)

Kellner Valér: Részemről osztom azt a nézetet, hogy a széltörések megakadályozására vegyes állabokat neveljünk s éppen ezért kívánatosnak tartanám, hogy minél előbb megállapodjunk arra nézve, hogy minő fanemeket használhatunk a vegyítésre, ha a mostani lúczfenyvesek helyén vegyes állabokat akarunk nevelni.

Már az előbbi kérdés tárgyalásánál említve volt a vörös- és a jegenyefenyő. Én a magam részéről a jegenyefenyőt, melynek növekedését, értékét és keletjét jól ismerem, nem ajánlhatnám annyira, mint a vörösfenyőt. Igaz, hogy ez most alig fordul elő ezen a vidéken, s a mi van is belőle, csak kísérletkép s talán egyenesen azért telepítettett meg elődeink által, hogy az utódoknak megmutassák, miként e fanem itt nem tenyészhető sikerrel. De ebből nem lehet következtetést vonni, mert vörösfenyő nemcsak Máramarosban, hanem a Marosmentén, Erdélyben sines, s az Alföldön is ismeretlen. Pedig nagy kár, mert kiváló előnyeit hid- és vízépítészeti műveknél igen jól lehetne értékesíteni, különösen most, midőn a nemes tölgyfa mindinkább kevesbül s vajmi kevés kilátásunk van arra, hogy jövőben is több álljon rendelkezésünkre.

A lefolyt 60 év tapasztalatai, habár el kell ismerni, hogy kedvezőtlenek a vörösfenyőre nézve, még sem nyújtanak

elég alapot arra, hogy egészen mellőzzük s legalább kisebb mértékben elegyes állatok nevelésére ne alkalmazzuk.

Részemről e fanemet kisebb területeken, a hol a viszonyok megengedik s a termőhely rá nézve előreláthatólag kedvező lesz, mindenesetre alkalmazzám.

Fekete Lajos: A mi e kérdésnél az erdőtenyésztési szempontot illeti, nézetem, mint előbb is elmondám, az, hogy az alsó régiókban, hol a bükk dominál, a lúczfenyőt segítsük elé, de habár csak védelmi szempontból, ne indítsunk egészen irtóháborút a bükk ellen sem; a felsőbb régiókban szaporítsuk a jegenyefenyőt, a legfelsőbbekben pedig telepítsük meg a vörösfenyőt. Több megjegyezni valóm erre nézve most nincs.

De szükségesnek tartom felszólalásomat kiterjeszteni előadó értekezésének más részére is, nevezetesen egy oly állításra, melyet ugyan t. tagtársunk itten nem ismételt, de az Okolán kimondott volt s a melyre én, miután nézeteimmel ellenkezik, egy pár megjegyzést kell hogy tegyek.

Mjazovszky t. barátom azt mondá felolvasásában, hogy a szakférfiak azon kérdésben, vajjon ártalmas-e a szú, vagy nem, két táborra oszlanak, s azután vitatta azok állításának helyességét, kik az utolsó nézetet vallják. Ezzel szemben hivatkozhatom arra, hogy ez a kérdés nálunk, az „Erdészeti Lapok“-ban is tárgyalatott, sőt egy alkalommal az Országos Erdészeti Egyesület választmánya is foglalkozott e kérdéssel. Akkor a bizottság, mely ez ügyben véleményadásra hivatott fel, kimondta, hogy a szú bizonyos körülmények között árt. Nem egymagában ugyan, mert ha ettől is tartanunk kellene, ma már alig lenne lúczfenyőnk, de ha elszaporodik, vagy káros hatását a klimatikus hatásokkal együtt érezteti, úgy hogy egy baj helyett kettő lesz. Igaz ugyan, hogy a szú csak lassan képes tovább terjedni, de ezért mindent meg kell tennünk, hogy fellépését és terjedését megakadályozzuk. Meg

kell akadályoznunk az által, hogy az állabokat helyes elegyítés által a széltörésektől megóvjuk, s az által, hogy az állabokban a fiatal kortól kezdve nyiladékokat tartunk fenn, a vágásokat pedig megtisztítjuk a hulladékoktól.

Abból, hogy itt Máramarosban, hol a szú oly óriási mértékben lépett fel, nem sikerült annak elpusztítása, még nem következik, hogy az alkalmazott óvintézkedések másutt sem fognak sikerülni. Itt az óvintézkedések valószínűleg azért nem vezettek sikerre, mert a baj oly roppant terjedelmű volt, hogy a rendelkezésre álló munkaerő mellett nem lehetett a bajjal megbirkózni, s ha meg akartunk volna vele birkózni, a küzdelemre fordított költség nem állott volna arányban a mentés által elért eredménnyel.

Ujlag is hangoztatni óhajtom tehát, hogy az itteni sikertelenségből még nem szabad azt következtetni, hogy a helyesen intézett szúirtás kicsiny területen ne volna kívánatos és hasznos.

Mj a z o v s z k y : A magam részéről ki kell jelentenem, hogy én korántsem állítottam azt, hogy a szúpusztítást nem sikerült megakadályozni, mert a szú pusztításának csakugyan vége szakadt, de nem azért szakadt vége, nézetem szerint, mert nagy költségek fordítottak megszüntetésére, hanem azért, mert a szúnak több tápláléka nem lévén, tömegesen elpusztult.

Girsik : Én több ízben tapasztaltam szúpusztításokat, nevezetesen itt is Máramarosban. Nem mondom, hogy a használt óvszerek nem sikerültek, de kétségtelen, hogy feleslegesek voltak, mert Máramarosban, Erdélyben és egyáltalán a felvidéken a szú csak egyszer, legfőlebb kétszer rajzik s a zordon klíma egy-két télen át megöli. Így tehát az elért eredmény nem áll arányban azon nagy költséggel, melyet pusztítására fordítanak.

Én nem akarom ezzel a theoriát, a tudományt megtámadni, mely megtanít a szú pusztítására, de fontosnak tartom,

hogy meg tudjuk különböztetni a vidékeket és az alkalmat, hogy hol és minő viszonyok között alkalmazhatjuk az óvszerket, hogy a költségek arányban álljanak az elérhető eredménnyel. (Helyeslés.)

Horváth : Nem volt szándékomban felszólalni, de a halottak után mintegy kötelességemnek tartom felemlíteni, hogy azon javaslatok között, melyek a lúczfenyő-állaboknak a szeltörésektől és a szúpusztitástól való megmentésére vonatkozólag előadattak, egy általánosan ismert, igen hatásos óvrendszabályról nem tetetett említés, arról t. i., hogy a vágásokat lehető kicsinyre szabjuk a lúczfenyvesekben.

Bármily gondosan neveljük is a lúczfenyőt, ha csak nagy mértékben nem vegyítjük más fanemekkel, ez pedig, mint tudjuk, nem mindig lehetséges, az idősebb korban, midőn törzse kifejlődött, igen könnyen áldozatul esik a szélnek. A földolog tehát az, hogy ha lehetséges, oly elosztást hozunk létre a különböző korosztályok között, hogy ha a veszedelem be is következik, egy tömegben ne találjon nagy területeket abban a korban, midőn a lúczfenyő könnyen kidöntetik a szél által. Fiatal korában ez a fanem is ellenáll a veszedelemnek, mert akkor még nem nyújt elég támpontot a szél hatásának, hogy gyökeréből kimozdithassa. A legjobb óvszer tehát az lesz, ha vágásainkat úgy vezetjük, hogy a fiatal és idősebb állabok lehető kis területeken váltakozva forduljanak elő, mert akkor a kár, ha be áll is, nem lesz oly nagy, mint különben. Ez a rendszabály aztán biztos óvszer lesz egyuttal a szúrovar elterjedése ellen is. (Helyeslés.)

Balás Pál : Én csak azt akarom felemlíteni, hogy saját tapasztalataim szerint a fenyőszú az egészséges állabokat is megtámadja, az a nézet tehát, mely ennek az ellenkezőjét vitatja, nem felel meg a valóságnak.

Mj a z o v s z k y t. barátom a maga megfigyeléseinél bizonyára az által engedte magát tévutra vezettetni, hogy a fenyőszú által megtámadott egészséges állabokon, a rombolás nyomai, az első időben nem láthatók, mert az első és talán a második generáció is a fanedvében elvesz. Az ily egészséges fából tehát az első generációk még nem rajzanak ki, mert elnyomja őket a fának szurkos nedve, a törzs maga azonban már meg van támadva s később jelentkezni is fognak nyomai. Erről volt alkalmam meggyőződni most is az alsó vidéki erdőkben.

A mi a széltöréseket illeti, a mennyiben itt is láttuk, hogy nemcsak a délnyugoti szelek tesznek kárt, hanem a forgó szelek is, úgy hiszem, hogy az a védelem, melyet a vágásoknak a délnyugoti szelek ellenébe való helyezése által elérni lehet, nem elégséges óvszer a lúczfenyőre nézve. Ellenben csatlakozom Horváth Sándor t. barátom véleményéhez a keskeny és pásztás vágások alkalmazását illetőleg.

Kabina: A mi az előttem szóló t. tagtársunk azon állítását illeti, hogy a fenyőszú az egészséges lúczfenyő állabokat is megtámadja, ez ellen épen azon argumentumot hozhatom fel, melylyel ő Mj a z o v s z k y t. tagtársunkkal szemben élt. Ő t. i. azt mondá, hogy az egészséges fán még nem lehet észrevenni a szú pusztítását, mert elnyomja a fanedv dús volta, noha már benvan. Én azt kérdehetem tőle, vajjon miből ítélte ő meg, hogy az az állab, melyet a szú megtámadott, csakugyan egészséges volt? Miből győződött meg arról, hogy az egészségesnek látszó lúczfenyves, melynek sekély gyökérzete van, nem volt a szelek által megingatva?

Mindent megfontolva, azt tartom, hogy kissé mereven van felállítva a kérdés mindkét oldalról, a mennyiben a lehetőség egyik esetben sincs kizárva.

Én azt mondom, hogy ismerve a lúczfenyő természetét s tudva azt, hogy az igen sekély gyökérzetet képez, úgy kell

eljárnunk ápolásánál és a vágások vezetésénél, hogy a meg-ingatás ne következhessek be. S miután mereven nem állíthatjuk sem azt, hogy a lúczfenyőt csak beteg állapotban támadja meg a szú, sem azt, hogy az egészségesnek is minden esetben árthat, kísértjük meg mindkét irányban az óvszerek alkalmazását, melyek czélszerűeknek mutatkoznak.

Balás : Ily okoskodás mellett minden állabra, melyet a szú megtámadott, rá lehet fogni, hogy meg van ingatva és egészsége nem tökéletes. A fának egészségét csupán szemmel ítéltetjük meg s csak a levágáskor győződhetünk meg róla, hogy azon a fán, melyet mi pusztá szemmel egészségesnek néztünk, vannak-e nyomai a fenyőszúnak, vagy sem. Minden-esetre nagyon erőltetett érvelés lenne, ha ily módon akar-nók bebizonyítani, hogy a fenyőszú egészséges fákat nem támad meg.

Elnök : A t. tagtársak elmondván nézeteiket a szőnye-gen lévő kérdés felett, a tanácskozást e tárgyban befejezett-nek nyilvánítom.

A sorrend szerint most a 4-ik kérdés tárgyalása követ-kezik, minthogy azonban még folyó ügyeink is vannak, melye-keket okvetlenül el kell intéznünk s emellett itt van a kiállítás is, melyet helyben lakó szaktársaink vezetése mellett megte-kinteni kívánunk, azt indítványoznám, hogy a 4-ik szakkér-dést halasszunk a délutáni ülésre, melyet különben is meg kell tartanunk, most pedig intézzük el a folyó ügyeket s azután befejezve az ülést, tekintsük meg a kiállítást. (Helyeslés. El-fogadjuk!)

Tanácskozásainkat tehát ezen sorrendben folytatjuk. Mi-előtt azonban munkához kezdenénk, jónak látnám, ha a kiál-lítás tüzetes megvizsgálására egy bizottságot küldenénk ki, mely a délutáni ülés elé jelentést terjesztene. (Helyeslés.) E bizottságba, miután a kiállítást maga a kincstári erdőgazda-

ság rendezte, lehetőségig oly tagokat vélnék jónak kiküldeni, kik nincsenek kincstári szolgálatban, vagy legalább nem állnak közvetlenül összeköttetésben a kincstári szolgálattal; ezért azonban igen természetesen, a kincstár képviseletéről is gondoskodni lehetne. (Helyeslés.) Ha tehát a t. közgyűlés elfogadja, a kiállítást megbíráló bizottságba a következő tagokat bátorodom ajánlani: Sóltz Gyula, erdőakadémiai tanár urat, mint elnököt; továbbá tagokul: Girsik János, erdőigazgató urat; Fekete Lajos, erdőakadémiai tanár urat; Blaschek Ede, uradalmi erdőfelügyelő urat; Reinfusz Bódog, urad. erdőmester urat; Pető Lajos, városi erdőmester urat és Adriányi Arnold, kir. erdőfelügyelő urat. (Helyeslés.)

Ha méltóztatnak elfogadni javaslatomat, akkor felkérem a t. bizottságot, hogy jelentését a délutáni ülésen előterjeszteni sziveskedjék.

Mielőtt a napirendre áttérnénk, egy örömdetes esetet kell bejelentennem, azt t. i., hogy Hoffmann Sándor t. tagtársunk a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyalapja javára 50 frtot ajánlott fel. (Éljenzés.)

A napirend következő pontját, melyre most áttérni fogunk, a mult évi számadások megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése képezi. Kérem azt meghallgatni.

Kallina Károly a bizottság nevében a következő jelentést terjeszti elő:

Tisztelt közgyűlés!

Az 1881. évi számadások és az 1883. évi költségvetés megvizsgálására kiküldött bizottság nevében a következő jelentést van szerencsém előterjeszteni:

Az 1881. év pénztári naplónak, az alapítványi kamatok, tagsági évdíjak és előfizetések nyilvántartási könyveinek, végre

a számadás rovatkönyvének összehasonlítása szerint az egyesület pénztárának

1881. évi összes bevétele	23.377 frt 35 kr,
1881. „ „ kiadása	19.509 „ 85 „

Az 1882. évre átjött maradvány 3.867 frt 50 kr.

A kiadásokra nézve megjegyezzük, hogy a kimutatott összegből 7.795 frt 50 kr értékpapírok vásárlására fordított.

E szerint, ha ezen összeghez hozzáadjuk a pénztári maradványt 3.867 „ 50 „ az 1881. évi készpénzbeli vagyonszaporodás 11.663 „ — „ tehető.

Az alapítványi pénztár vagyon-állását az 1881. év végével lezárva következőleg találtuk:

I. Készpénz-készlet	1.655 frt 79 kr.
II. Az alapító-tagok magánkötvényeiben	70.539 „ 13 „
III. 4 ⁰ / ₀ -os magyar aranyjáradék	1.100 „ — „
IV. 5 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ -os földhitelintézeti záloglevelekben	19.000 „ — „
V. 5 ⁰ / ₀ -os földhitelintézeti záloglevelekben	28.000 „ — „
VI. Szőlődezsma váltsági kötvényekben	9.200 „ — „
VII. 1860. évi magyar állam-sorsjegyekben	200 „ — „
VIII. 6 ⁰ / ₀ -os magyar aranyjáradék-kötvényekben	10.500 „ — „

Az alaptőke összesen 140.194 frt 92 kr, mely összegbe azonban az „Erdészeti Lapok“ megszerzésére fordított 6.000 frtnyi készpénzbefektetés és az egyesület könyvtárának és leltári ingóságainak értéke nincs belefoglalva.

Hogy a fennebb III. bezárólag VIII. számok alatt felsorolt értékpapírok az 1881. év végével tényleg az egyesület tulajdonában s a magyar földhitelintézetnél gyümölcsözőleg elhelyezve voltak, erről a nevezett intézet által f. é. januárhó 30-án 1442. sz. a. kiállított s nekünk eredetiben bemutatott igazolványból is meggyőződünk.

A fentebbiek alapján összehasonlítva az egyesület vagyoni állapotát a múlt évi vizsgálat alkalmával talált vagyon-állapottal, a következő igen örvendetes vagyonszaporodást jelenthetjük :
a múlt évi vizsgálat alkalmával volt . 124.358 frt 29 kr,
míg a jelenlegi összes tőkevagyon . 140.194 „ 92 „

Az 1881. évi szaporodás tesz 15.836 frt 63 kr.

Egyesületünknek a fönnebbiekben kimutatott számadásait úgy az előírás mint a lerovás tekintetében helyeseknek talál-tuk, s ennél fogva a számadó részére a felmentvényt megadni kérjük.

Máram.-Szigeten, 1882. évi augusztushó 11-én.

Kallina Károly, *Balás Pál,* *Blaschek Ede.*
m. kir. erdőmester.

Elnök: Ha a tisztelt tagtársaknak észrevétele volna e jelentésre, kérem azt előadni.

Fekete Lajos: Legfeljebb örömről nyilváníthatjuk az egyesület vagyoni állapotának gyors gyarapodása felett. (Helyeslés.)

Elnök: Eszerint kimondhatom, hogy a bizottság jelen-tése tudomásul vétetett s ennek alapján számadást tevő részére a felmentés megadatik. (Helyeslés.)

Következik a jövő évi költségvetés megállapítása.

Kallina olvassa a bevételi és kiadási tételeket.

Horváth Sándor titkár: A felolvasott költségvetés bevételi része egészen megegyezik azzal, melyet a választmány

megállapított, s mely annak idejében az „Erdészeti Lapok”-ban is közöltetett. Csak a rovatok közötti felosztásban van némi eltérés, a mennyiben az értékpapírok kamataiból befolyó jövedelem most négy külön tételre felosztva fordul elő, holott előbb csak három tételt képezett. E változtatást azért kellett megtenni a bizottságnak, mert mint méltóztatnak emlékezni, a közgyűlés első napján megalkotott új alaptörvény szabályzatában ki van mondva, hogy ennek kamatai „A magyar erdő-tiszték és erdészeti altiszték segélyezési alaptörvényének bevétele” czim alatt külön tételt képeznek a költségvetésben. Az alaptörvény tőkéjének kerekszámában 300 forinttal számított kamatai tehát egy más tételből kiszakítva, ezen czim alatt vétettek fel a bevételek közé.

A költségvetés kiadási része szintén szaporított egy megfelelő rovattal s itt tényleg is több vétetett fel 300 forinttal, miután a segélyezésre szolgáló ezen összeget itt már nem lehetett más tételből kiszakítani. A felesleg e szerint most 300 forinttal kevesebbre van előirányozva, mint a hogy a választmány megállapította volt. A változtatások azonban indokoltak s ezért kérem, méltóztassanak a költségvetést elfogadni. (Elfogadjuk!)

Elnök: Eszerint a jövő évi költségvetés az itt felsorolt tételekkel elfogadtatik.

A tárgysorozat most következő pontja szerint a jövő évi közgyűlés helyének megválasztása iránt kellene a választmány-nak tájékoztatást adnunk. Ha azonban erre nézve senkinek sem volna indítványa, ajánlanám, hogy tartsuk fenn most is a régi gyakorlatot s bizzuk meg a hely megválasztásával a választmányt. (Helyeslés.)

Igy tehát méltóztassanak most nyilatkozni a jövő évi közgyűlésre kitűzendő tanácskozási tárgyak iránt. Ha van valakinek erre vonatkozó indítványa, méltóztassék azt előadni.

Fekete Lajos : Én bátor volnék egy indítványt előterjeszteni. A közvéleményben megérlelődött már az az eszme, hogy igen üdvös volna, ha a selmeczi erdőakadémia szervezetében némi változtatások létesítenének. E változtatásokat a szakközönség különösen két irányban tartja kívánatosnak. Először, hogy a bányászati akadémia budgetjétől az erdészeti akadémiaé teljesen elválasztassék s ez utóbbi a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministerium hatáskörébe helyeztessék át; s másodszor, hogy a tanárok száma az intézet feladatának és a tudomány kívánalmának megfelelően szaporíttassék. (Helyeslés.) Az első óhajnak teljesülése valószínűleg lehetővé tenné a másodikat is; a kettő együtt véve pedig lényeges befolyással bírna tanügyi állapotaink fejlődésére. Ezért kívánatosnak tartanám, ha e fontos kérdésben az Országos Erdészeti Egyesület is nyilatkoznék s hogy ez lehetővé váljék, indítványozom, hogy az a jövő közgyűlésre megvitatás tárgyául kitűzessék. (Helyeslés.)

Elnök : A t. közgyűlés, úgy látom, elfogadja Fekete t. tagtársunk indítványát, ennélfogva a felvetett kérdés be fog jelentetni a választmánynak, hogy a jövő közgyűlés tárgysorozatának megállapítása alkalmával ezt is megfontolás tárgyává tegye.

Girsik : A többi kérdésekre nézve pedig talán a választmánnyt kérhetnök meg, hogy belátása szerint intézkedjék. (Helyeslés.)

Elnök : Ez máskor is így szokott történni, mert a kérdések kitűzésénél igen fontos körülmény, melyet alig lehet figyelmen kívül hagyni, hogy mely vidéken fogjuk közgyűléssünket megtartani.

Ezek után még csak az utolsó pont van hátra, mely az indítványokról szól. Tudomásom szerint a titkári hivatalnál be lett jelentve egy ily indítvány, kérem tehát azt felolvasni.

Horváth Sándor titkár: Az indítvány, melyet Fűredi Ede t. tagtársunk terjeszt elő, így szól:

Azt tapasztaljuk az életben, hogy különösen a tudomány terén időről-időre bizonyos mozgalmak merülnek fel, melyek az ember figyelmét kisebb-nagyobb mértékben felköltik.

A kor szelleme követeli, hogy az ily mozgalmakat ne csak figyelemmel kísérjük, hanem a szükséghez képest saját javunkra okszerűen fel is használjuk.

Ily mozgalom indult meg a legutóbbi években az orthologia, vagyis a helyes szóképzéstan terén, mely általános figyelmet keltett, s mondhatni, nem csekély eredménnyel, mert valóban örömmel és élvezettel olvassa az ember egy Szarvas Gábor, Wolff György s több más jelesebb orthologusoknak e részbeni értekezéseit, melyek nem csak a magyar tudományos akadémia falai közt találtak visszhangra, hanem úgy a szépirodalom, valamint a hirlapokban és szakközlönyökben is örömmel karoltatnak fel.

Azon netán felmerülő kérdésre, hogy mennyiben érdekli ezen mozgalom közelebbről az erdészetet, illetve az erdészeti szakférfiakat, csak annyit akarok felemlíteni, miszerint eltekintve attól, hogy mint a magasabb műveltségre igényt tartó egyéneket egyáltalán mindannyiunkat egyformán kell, hogy ilyen jelenségek érdekeljenek, azonfelül még azt tartom, hogy mint igaz hazafiaknak, ezen, a magyar nyelvet érdeklő mozgalmat figyelmen kívül hagyni nem lehet, nem szabad!

De másrészt fel kell itt még emlitenem, hogy az Országos Erdészeti Egyesületnek van erdészeti műszótára, s ez, azt hiszem, magában is elégséges arra, hogy ezen mozgalmat éber figyelemmel kísérjük. Ezen előttünk ismeretes műszótár, mely egyszersmind az egyes műszavaknak közelebbi értelmezését is tartalmazza, még az 1868. évben, az akkori nehéz-

ségek közepette, az erdészeti szaknak lehetőleg megfelelőleg, nem csekély gond- és fáradsággal adatott ki az illető szerzők által.

Ezen műszótár azonban, — mint minden hasonló, mű — annyi év letelte után, de különösen a helyes szóejtéstan terén legutóbb megindult mozgalom folytán és az ebből szálemlett tisztább fogalmakhoz képest, mellőzve az egyes nem megfelelő kifejezéseknek példányszerű felemlítését, a kor igényeinek többé meg nem felel.

Az előadottakat figyelembe véve, s tekintve az erdészeti műszótárnak gyakorlati hasznát és kiváló szükségességét, indítványom röviden összefoglalva a következő :

Az Országos Erdészeti Egyesület, az országban elfoglalt tekintélyes állásánál s különösen a kor színvonalán való haladásánál fogva, karolja fel az orthologia, vagyis a helyes szóképzéstan terén megindult mozgalmat, oly mértékben, a mint azt ezen szak igényköre megkívánja s iparkodik azt saját legjobb belátása szerinti módon, az erdészeti szaknak javára fordítani s ezirányban egyszersmind a magyar nyelv előnyére való hazafias tevékenységének egy újabb jelét adva, a már meglevő erdészeti műszótárnak egy újabb, átdolgozott s bővített kiadását a szakközönség rendelkezésére bocsátani.

Minthogy indítványommal, mint azt már fentebb is említeni szerencsém volt, nem egyedül az erdészeti szaknak, hanem a magyar nyelvnek is jó szolgálatot vélek tenni, bátorodom azt a mélyen tisztelt közgyűlés s illetve az Erdészeti Egyesület minden egyes tisztelt tagjának kivétel nélkül becses figyelmébe és pártfogásába ajánlani.

Lippán, 1882. augusztus havában.

Füredi Ede,
m. k. főerdész.

Részemről, t. közgyűlés, azt hiszem, mindenki helyeselni fogja ezt az indítványt, mely azt kívánja, hogy az erdészeti műszótár, mely igényeinknek ma már valóban nem felel meg, átdolgoztassék és új, javított kiadásban bocsáttassék a szak-közönség rendelkezésére.

Azt azonban, hogy az átdolgozás mily irányban történjék, hogy azok elvei követtesse-e, kiket a nyelvészek orthologusoknak neveznek, vagy pedig azoké, kik ezekkel szemben ellenkező nézetet vallanak, úgy vélem, nem volna szükséges, mert ily kérdésekkel szemben, a mi egyesületünk nem lehet hivatva állást foglalni. Ezért véleményem szerint ezen indítvány alapján a választmánynak csak annyi volna ajánlandó, hogy az erdészeti műszótár újabb kiadásának létesítése érdekében minden lehetőet megtegyen. (Helyeslés.)

Elnök: Eszerint az indítvány oly alakban fogadtatik el, hogy az kiadatik a választmánynak az erdészeti műszótár kiadása iránti intézkedés végett. (Helyeslés.)

Tárgysorozatunk ezen pontját is letárgyalván, még csak a jegyzőkönyv hitelesítéséről kell gondoskodnunk. Erre, ha méltóztatnak beleegyezni, Eleőd Jósa és Füredi Ede urakat kérem fel s ezzel ülésünket berekesztettnek nyilvánítom.

(Az ülés végződik d. e. $\frac{3}{4}$ 11 órakor.)

Negyedik ülés, augusztus 25-én Bustyaházán a lövölde helyiségében.

(Az ülés kezdődik d. u. 5 órakor, Bedő Albert I. alelnök elnöklése alatt.)

Elnök: Délelőtti megállapodásaink szerint mostani tanácskozásainkat a tutajozás- és usztatásra használt folyók szabályozásánál és a faanyagok vizen való szállításánál Máramarosban alkalmazott vízi építmények és berendezések ismeretét tárgyzó IV. szakkérdéssel kellene kezdenünk. Ezt megelőzőleg azonban a titkár urnak volna néhány szóból álló bejelenteni valója. Kérem azt meghallgatni.

Horváth Sándor titkár : Délelőtti ülésünk óta ismét öt új tag jelentetett be a titkári hivatalnak, névszerint : Schmidt Vilmos ur és a Groedl testvérek, kik külön-külön 160 frt szülő kötvénynyel alapító tagoknak kívánnak felvétetni; továbbá Kuttka Kálmán, megyei t. főjegyző ur; Iváncsó Bertalan, m. kir. erdőgyakornok ur és Lonkay Antal, erdőakadémiai hallgató ur, kik mint rendes tagok kívánnak az egyesületbe belépni. (Éljenzés.) Továbbá van szerencsém jelenteni, hogy a magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek segélyezési alapítványa javára Lator István, alapító tag kötvényben 100 forintot, Eleőd Jósa, választmányi tag pedig készpénzben 25 forintot adományoztak. (Éljenzés.)

Elnök : Azt hiszem, hogy a t. közgyűlés a bejelentett új tagokat örömmel veszi fel az egyesület kebelébe, valamint a segélyalap javára tett alapítványokat is köszönettel fogadja el. (Helyeslés.)

Most tehát áttérhetünk a IV. szakkérdésre, melynek ismertetésére Kellner Valér t. tagtársunk vállalkozott.

Kellner : Készséggel felelnék meg ezen megtisztelő felhívásnak s örömmel adnám elő ismertetésemet azon vízépitményekről és szállítási berendezésekről, melyek, mint meggyőződni méltóztattak, e megyében igen nagy mérvben vannak képviselve s melyek között talán több olyan részlet is van, a minő más vidékeken nem fordul elő. A tárgy azonban, melyről szólanom kellene, sokkal kiterjedtebb, hogysen azon rövid idő alatt, mely most rendelkezésünkre áll, részletesen és érthetően ismertethető lenne, főleg miután az egyes részletekhez tartozó rajzok bemutatása is okvetlenül szükséges lenne, ez pedig ily népes gyűlés előtt sok nehézséggel járna. Ezért azt volnék bátor indítványozni, miszerint a t. közgyűlés határozza el, hogy ha lehetséges, szerény ismertetésem az „Erdészeti Lapok“-ban a rajzokkal együtt közöltessék.

Elnök : Azt hiszem, egyet érthetünk t. tagtársunk azon javaslatával, hogy e kérdés tárgyalásába ne kezdjünk bele, hanem ehelyett adjuk át értekezését közlés végett az „Erdészeti Lapok“ szerkesztőségének, mert időnk valóban kevés van, s a rajzok bemutatása is nehézségekkel járna. A vízi építkezések egy részét különben is már ismertette a t. előadó ur magán a helyszínen s magunk is sokféle megfigyelést tehetünk e téren kirándulásaink alatt. (Helyeslés. Elfogadjuk!)

Programmunkat eszerint egészen letárgyaltuk s még csak a kiállítás megbírálására kiküldött bizottság jelentését kell meghallgatnunk.

Sóltz Gyula bizottsági elnök : T. közgyűlés! Van szerencsém jelenteni, hogy a bizottság tisztében eljárta s a kiállítás lelkiismeretes tanulmányozása után megállapodásainak szövegezésére és előterjesztésére Fekete Lajos t. tagtársunkat kérte fel.

Fekete Lajos bizottsági előadó a következő jelentést terjeszti elő :

„Minden szemlélőre, s így a bizottság tagjaira is igen kellemes benyomást tett mindenekelőtt az a csin és izlés, melyet a m.-szigeti erdőigazgatóság és különösen a bustyaházai erdőhivatal személyzete a kiállítási pavillon stílszerű felépítésénél s az azelőtti kertnek berendezésénél kifejtett. Utóbbi kísérletképen szolgál egyszersmind a benne megtelepített, nagyobbára külföldi díszfák meghonosítására nézve.

Az épületben elhelyezett számos, és az erdőszet minden ágát képviselő, csoportokba rendezett tárgyakra nézve, idő hiányában, sajnos, nem adhat a bizottság részletes jelentést, hanem úgy ezekről, mint az $\frac{1}{4}$ holdnyi területet elfoglaló udvaron elhelyezett csoportokról általánosságban a következőket kívánja megjegyezni.

A természetrajzi csoportban kiemelendőnek tartjuk Máramaros közeteinek jól alakított példányokban bemutatott kiállítását; a Wagner Lajos nyug. erdőpénztárnok által gyűjtött és szárított fák és cserjék keretekbe zárt leveles és virágos példányait; a Pisó Cornél faraktártiszt által gyűjtött erdei növényeknek s különösen a Máramarosmegyében előforduló rovaroknak jól fentartott gyűjteményét, melyben kiváló figyelmet érdemelnek a viaszszal kitömött hernyók. És itt megjegyezzük, hogy igen czélszerűnek tartanók, ha Pisó ur a Máramarosban előforduló káros erdei rovarokat és azok kitömött álczáit rágványaikkal együtt összeállítaná a Bustyaházán állandósítandó kiállítás számára.

Érdekes volt a szintén Pisó ur által kiállított hernyónevelő szekrény is, a *Cerinthus ocellitus* és *Sphinx populi* élő példányaival. Említést érdemelnek a kitömésre előkészített madárbőrök, és a kitömött madarak közt egy egyiptomi keselyű, melyet Máramarosban lőttek.

Nagyobb feltűnést keltettek azonban a középterem oldalait borító vadbőrök, melyek között két szép him huz és számos gyönyörű medve, egy pár igen nagy farkasbőr stb. vonta magára figyelmünket. A termet diszító számos szarvasagancs ez állat gyakoriságáról tanuskodik; az őzagancsok között egy abnormitás bármely ilyenmű gyűjteményben méltó helyet foglalhatna el.

A máramarosi fatenyészeti viszonyok illustrálására nagyméretű korongok és törzsrészek vannak kiállítva minden, itt előforduló fanemből. Egy igen szép czirbolyafenyő törzsrész, melynek alsó átmérője 46 cm., felső átmérője 27 cm. s hossza 19 métert tesz; továbbá vörösfenyő-korongok, melyek között egy 60 évgyűrűt mutató 57 cm. vastag volt, igazolván azt a tapasztalatot, hogy e fafaj növekvése itt a lúczfenyő alsó régiójában a jóság rovására tulságosan fokozva van.

Láttunk igen szép széles czirbolyafenyő-deszkákat, kitűnő minőségű ducz- és fodorfát, kőris, juhar, nyár és más fane-müekből, részint fényezve, részint fényezetlen, a mi ezen fanemeknek burfának való értékesiségéről ad legszebb bizonyítékot.

Rendkívül érdekes egy 117 cm. átmérőjű több külön vált darabból összeillesztett, belül kikorhadt tiszafatuskó, mely a bogdáni erdőgondnokságban ásatott ki s már ember emlékezetet meghaladó idő óta állott ezen állapotban, évenként vagdaltatván a pásztorok által. Hogy mikor volt élő, azt még kevésbé lehet kikutatni mint korát, melyet a maradványokból ítélve, mintegy 900—1000 évre lehet becsülni.

Szép darabokat láttunk továbbá a mezei juhar fodorfájából, melynek métermázsáját Londonban 30 frtjával értékesítik.

A kincstári fűrészüzlet nagy fejlettségéről tanuskodnak a finom minőségű és metszésű szelvényárak rakatai; az e célra még rendelkezésre álló fák szépségéről az aránylag igen hosszú négy élre metszett gerendák, melyek közül egy pl. $32/34$ cm. homloklap mellett 28 méter hosszúsága.

Az épületben gyönyörű borítófa (burfa) és meglehetősen szép lúcz hangfenékfa volt kiállítva.

Itt lesz helye tán megemlékezni a Kohl és társai czég által Remscheidből szállított különböző nemű igen finom minőségű fűrészpengékről és ráspolyokról, valamint a kiállított különféle eszközökről is.

Egy tölgydonga pyramisnak egy 225 hektoliteres hordónak való donga rakás (tábla) szolgál alapul. A hasítványárak közt a tölgy- és bükkzsindely érdemel említést, mely utóbbi állítólag 25 évig is eltart.

Képviselve van a lúczkéreg és a tanningyár terménye is.

Két elvágott tutajvég az egymástól eltérő kőrös- és királymezei tutajkötési módot teszi szemlélhetővé s ugyanott

minden együttlátható, a mi a máramarosi tutaj felszereléséhez szükséges.

Hogy Máramarosban a fafogyasztó házi iparnak számos neme is régen honos, arról tanuskodnak a különböző vidékekről kiállított, többnyire durva művű faárúk, mint: ivóeszközök, kanalak, teknők, fatálak stb., de e tekintetben az újabban létesített faragó iskolákban elsajátítható jobb izlésről és a finomabb munka térfoglalásáról is tanuskodott néhány tárgy. A faszilánkból készült durva, de olesó kosarak mellett finomabbak is láthatók; ép így igen olesó, háncsból font kerti butorok.

Figyelmet érdemel a pálczának való fa, valamint a kész pálczák és pipaszárak, melyek közül, úgy hiszszük, a máramarosi megyéből készültek, örvendenek a legjobb keletnek. Igen kíváncsú volna ezen fanemnek oly módon való tenyésztésére tenni kísérletet, mint ez a török meggygel történik. Ha az ezen fából készült áruk nagyban és egyenlően jó minőségben és izléssel állíttatnának elő, valószínűleg divatba jönnének és lehet, hogy hódítást tennének a világpiaczon is. Nem megvetendő haszonra lehetne szert tenni végre, a hársfa háncsából font kötelek (tekercsek) által is, melyekből egy 4 m. hosszú és $1\frac{1}{2}$ cm. vastag darab csak 12 krajczár, s így mindenesetre nemcsak az ország más vidékeire, hanem a külföldi országokba való kivitelt is megbirná mint szőlőkötöző és kertészeti műveleteknél használt anyag.

Ki voltak állítva a máramarosi kincstári erdők átnézeti, valamint azok berendezését, domborulati viszonyait stb. kitüntető térképek is, az erdőrendezési munkálatokkal egyetemben. Utóbbiak tanulmányozása és megítélése azonban nem lehetett feladata a bizottságnak.

Nem hagyhatjuk végre megemlítés nélkül azon az ország különböző vidékein és városaiban tartott lövészeti versenyeken

díjképen nyert lövészeti érdemjel és fegyvergyűjteményt sem, melyet egy szép művü szekrényben Belházy Jenő tagtársunk állított ki, s mely nemcsak a kiállításnak szolgál díszére, de egyletünkre is fényt áraszt.

Midőn ujólag azon kedvező benyomást hangsúlyozzuk, melyet ránk a bustyaházai erdészeti kiállítás tett, jónak látjuk a t. közgyűlésnek azon indítványt tenni, hogy a m.-szigeti erdőigazgatóság és különösen a bustyaházai m. k. erdőhivatal mindazon derék tisztviselőinek, kik a kiállítás összeállítása és rendezése körül fáradoztak, s ezáltal közgyűlésünket még tanulságosabbá és érdekesebbé tenni iparkodtak, az elért sikerért és buzgólkodásért dicsérő elismerését és köszönetét nyilatkoztassa ki s egyszersmind azon óhajtságának is adjon kifejezést, hogy e kiállítás állandóvá tétessék és gyarapíttassék, hogy azt felkereső szaktársaink és az erdészet iránt érdeklődő közönség abból okulást és szakunk lényegéről és sokoldalúságáról fogalmat szerezhessen; valamint, hogy az országos kiállítások alkalmával az erdészetet az itt levők felhasználásával könnyen, gyorsan és méltóan képviselhessük.“ (Élénk helyeslés.)

Elnök: Ugyhiszem a t. közgyűlés egyhangulag elfogadja a bizottság ezen indítványát. (Elfogadjuk!) Kimondhatom tehát, hogy a közgyűlés dicsérő elismerését fejezi ki a bustyaházai erdészeti kiállítás felett s egyszersmind kíváncsnak jelenti ki, hogy az a szak érdekében állandósíttassék.

Most pedig, miután közgyűlésünk napirendjét kimerítettük, csak az van hátra még, hogy tisztelnél fogva az Országos Erdészeti Egyesület nevében köszönetet mondjak egyfelől a m.-szigeti erdőigazgatóságnak és a bustyaházai m. k. erdőhivatalnak, másfelől Máramarosmegye főispánjának, a megye közönségének és M.-Sziget város vendégszerető lakosainak azon előzékeny és szives fogadtatásért, melyet irántunk a közgyűlés alkalmával tanusítottak. (Helyeslés.) Köszönetet mondok

t. tagtársaimnak is a tárgyalásaink alatt tanusított élénk érdeklődésért; kívánom, hogy keblükben az erdőszet ügye iránti szeretet továbbra is megmaradjon, kívánom, hogy jövő közgyűléseinken is oly sok ügybuzgó tag vegyen részt mint most. Isten vezérelje mindnyájokat szerencsésen hazatérő utjokban! (Éljenzés. Felkiáltások: éljen az elnök!)

Folyó évi közgyűlésünket ezzel bezártnak nyilvánítom.

K. m. f.

Hitelesítésül:

Eleőd Jósa,

alapító tag.

Füredi Ede,

m. k. főerdész.

Bedő Albert,

első alelnök.

Horváth Sándor,

titkár.

A hazai orgonafa-fajokról.

Dr. Borbás Vinczétől.

A „Természettudományi társulat Közlönyé“-nek tavali júliusi füzete közli a csak hazánkból, Erdély- és Biharmegye határáról ismert *Syringa Josikaea* ungmegyei újabb termő helyét, mely, ha ott nem úgy van elvadulva, mint sok helyen a *S. vulgaris*, méltán meglepte a botanika és erdőszet barátait.

Azóta hallottam nyilatkozatokat, mintha az ungmegyei *S. Josikaea* meghatározása nem lenne helyes vagy nem lenne az igazi, hanem hogy az erdélyi és bihari példányoktól eltérne stb., elegendő ok tehát, hogy a figyelmet felkeltse az ungmegyei példányok megvizsgálására.

Ezért kerestem én is fel a magy. nemz. muzeum növénygyűjteményét, hol egy virágzó ág van Ungmegyéből, s elegendő számú példány Erdélyből (Meleg-Szamos, Sebes